

ELEMENTA LOGICÆ.

In gratiam studiosæ juven-
tutis in Academia Oxoniensi.

Authore

EDOVARDO BREREWOOD,
olim Collegii *Aeneasensis* alumno,
dignissimo.

OXONIA,

Excudebat H. HALL, impensis RIC-
DAVIS. Anno Dom, 1668.

P R Æ F A T I O.

verum pulcherrimarum arrexit, sic consopitam rationis favillam in purissimam flammam excitavit, ut nihil turpidi vel fumosi tantam possit claritatem devitiare. De igne Vestali me-

Plut. morat Plutarchus, quod si casu aliquo in vit. extingueretur, eundem non liceret ab a-

Num.e. lio igne, utpote impuro, accendere, sed à solari radio repetenda est, tam defecate

flamma renovatio: nec extinctam hanc rationis & morientem lucem, à quovis licet igne redinteg-

grare; Logices unius jubar (si purè accendi vult) est admovendum. Quin & conceptus veritati re-

rum conformat semper, sæpe adæquat, neq; prius definit comitem se nobis exhibere quàm in naturæ

recessum nos intromittendos curaverit, ubi veritatis lampadè sic collustrata cernemus omnia, ut

nec latebit quod obscurum, nec distraheth quod incertum, nec obruet quod profundum. Logices ergò

muneris tribuendum est, quod in rebus veritatem disquirere simul possimus & assequi, cuius

flamine qui verè plenus est, Factus olor

Ovid. niveis pendeat in aëre pennis, quan-

Meta. dàmque videbitur cum Deo cognationem & necessitudinem contraxisse. Veritas

enim se Deo essentialis est (quod scitè Philosophi observârunt) ut si visibili formâ se nobis

repræsentare statuisset, indueret lumen pro corpore, veritatem assumeret pro anima.

Cum verò reliquæ Logicæ partes suam habeant peculiarem usum & dignitatem, tum hæc quæ in præ-

sentii tractatu continetur, palmam cæteris præferre

P R A E F A T I O.

ferve, imò præcipere vi letur. Discursus enim dirigit & informat, argumentorum formulas subministrat, Tyrones minus exercitatos, ad disputationis praxin instruit, & ad ipsos literarum apices præsternit viam. Et cum rectum sit index sui & curvi, veritatem proponit argutiolis, Sophismatumque quasi tricis irretitam, è quibus tamen ipsam eluctatam cernas, & ab omni grypho feliciter evolutam. Insuper essem, si singula percurrerem, & pro dignitate subiecti fusiori teßerâ dilatarem; abundè mihi fecisse videor, si strictim & summam cutem stringam tantùm, ut qui rem hic attendam, non instruam orationem. Quantum vobis (selectissima Juventus Musarumque ingenua proles) tractatus hic suppeditabit subsidii, verborum compendio dici non potest, usum magis et observatione deprehenditur. Tum demum huius utilitatem percipietis plenius, cum ad agones literarios vosmet seriò accingatis, et in palæstram non tanquam bos ad ceræm, sed velut instructi pugiles descendatis. Nisi ergo ignorantie socordiaeque litare habeatis in animo, & cum Phyrro- niis philosophis nihil vos videre aut cognoscere arbitremini, ut qui tutius fore statuatis, dubitare de rebus, quàm scire, huc accedite, et in amplexus virginis tam castæ vnite. Non est mihi (credite) tantæ severitatis, quia amafios quos non allicit patiatur: si qui verò sint, qui suis monitis gerant morem, & in placitis tantæ Directricis suaviter conquiescant, hos veluti Ariadnxo filo in scien-

P R A E F A T I O.

*tiæ thesauros introducit, ubi rationem è cathedra
 differentem, passionem subsidentem fundo, ipsamq;
 mentem terrena supervolantem, uno quasi intuitu
 videre licet. Ex hoc fonte ebulliant rivuli, qui
 tanquam mamillæ Palladis, lacte fluunt &
 vino, unde habeat infantulus literarum quod possit
 exugere, fortis quod haurire. Sed frustra in hoc
 scrinio reconduntur gazæ, nisi & intromittantur
 qui accipiant, & egrediantur qui distribuant. In-
 gredimini ergo (*Musarum deliciæ*) & modestâ,
 ut par est, manu, quos fructus ostendit carpite; neq;
 tamen ita in re aliena prodigos vos esse velim, ut
 quæ conceduntur vobis in usum trahatis ad luxu-
 riam. Hortulani permittunt peregrinos hic illic
 flores legere, sed si lasciviant in ramos, si plantas
 evellant & eradiciant, hos persequuntur ut latro-
 nes, non patiuntur ut advenas.*

*Quod si adeo tenellæ quorundam sint & mol-
 liusculæ aures, ut siccos Logices terminos ferre non
 possint, sed velut admotâ camarinâ, ad duriora
 quæque nauscent vocabula, eos ego monitos velim,
 hæc alio dicendi genere non potuisse explicari; do-
 cerei quidem possunt oruari, non possunt. Cum enim
 omnis oratio vel ad *ὁρεξιν* dirigatur, vel ad *ὀνόειν*,
 illa ad movendos affectus elegantias aucupatur,
 hæc ut instruat mentem, rebus adaptat voces, neque
 sollicita est quàm ornatè, sed quàm significanter a-
 nimus possit sensa exprimere; annon is ad ludibriū
 affectaret eloquentiam, qui *Λογικῇ* tropis adornare
 præviret, stomachumq; tibi avidum illuderet con-
 dimentis*

P R Æ F A T I O.

dimentis? Expeāiant mihi definitiones, divisiones, distinctiones, figuris, floribusq; depictas, & perpendant secū, quam tandem utilitatem ex huiusmodi siliquis sint percepturi. Annon hoc est cum Indis, margaritas aurique globulos de naribus & labiis pendere, et membris huius curaturæ nesciis ridiculè ornatum adaptare? Adcone verò auribus inserviendum est, ut nulla salivæ nostræ possint arridere, nisi quæ metaphoras sapiant, et desitura sint in concentrum? Quanto satius est Lysiae hic stylum Platonis anteferre facundiae, de quibus sic censuit Favorinus apud Gellium.

ut si ex Platonis oratione aliquid Aul. Gel. l. 1.
domas mutesve, de elegantia tantū 2. cap. 5.
detraxeris, si ex Lysiae, de senten-

tia. Faciant ergo auctori delicti sui gratiam Ciceroniani & Rhetorculi, si in materia elegantiarum non capaci, oculis utatur siccioribus, quasq; in Cicerone passim non reperiant. Impingent fortè in verba incompta, & horridula, quæ tamen si propriori oculo intueantur, Bruti baculo quod Apollini parabat offerre invenient Liv. l. 2. non dissimilia, cuius intus solidum aurum corneo velabatur cortice. Meminerint etiam in epulis suam acrimoniæ constare i sum, & acerbiora tantum abest ut displiceant, ut nonnunquam stomachum excitent & in novum erigant appetitum, Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus aceti.

Marr.
Epigr.

Hunc igitur libellum, in rem vestram

visum

P R Æ F A T I O.

visum est donare typis ; non prurigne quadam
vexandi præla, neque ut Authori opus hoc post-
humum famam aliquam aut existimationem con-
ciliaret, (non enim adeò eviluit in rep. literaria
tanti viri nomen, ut ex adolescentiæ suæ nunciis
& lusu posteritatis gratiam emendicaret) sed
ut studiosa inventus his velitationibus eo usqu-
assuesceret, donec ad arma magis stataria possit
descendere. His accedit, quòd in hujus Libelli
transcriptionibus multum olei & sudoris impen-
debant juniores, bonasque horas, quas in
medullam collocarent, miserè prodigebant
in cortices. Tanto labori, ex huius tracta-
tus impressione tandem visum est succurrere,
ut sublatis qui in manuscripta exemplaria irre-
pserint, erroribus, correctis, limaëque
severiori castigatus, in lucem prodiret. Fa-
vete ergo, Academici, imò & sovete partum
hunc orbatum patre ; vultus sanè paternos haud
obscurè refert, eoque magis in clientelam vestram
dignus est ut recipiatur, quo minùs indigeat.
Quòd si opellam hanc eo quo studiosos decet can-
dore tractaveritis, alias etiam venerandi Ca-
pitis lucubrationes expectate, quæ limam,
& lucem, addo & censuram magis ferent. Vos
interim his fruimini, clarissimique viri fa-
mam eo studio colite, quo ille neglexit. Ne-
que jam (ut rari cujusque fatum est) ideo
vilescant, quia communicantur & sunt in prom-
ptu, nec tam salutaris aquæ satietas vos capi-
at

P R Æ F A T I O.

at, quod facilis detur ad hos fontes recursus.
Istud pro te, Libelle, Lectori ausim spondere,
quod eius, quam in te impendet, ope-
ra non sit cariturus fructu, Si candi-
dus aure, Et matutinâ si tibi fronte
venit.

Mart.

Epigr.

Guilielmus Baker, Oxon.
Academiæ Alumnus.

I N D E X

INDEX.

SECTIO I.

DE definitione Propositionis.

Sect. II. In qua dubitationes resolvuntur.

Sect. III. De Propositionibus, & inprimis de Nomine.

Sect. IV. De altera Propositionis parte, Verbo.

Sect. V. De Divisione propositionis secundum substantiam, & de definitione Categoricæ propositionis.

Sect. VI. In qua dubitationes resolvuntur.

Sect. VII. De triplici materiâ Categoricæ propositionis.

Sect. VIII. De divisione propositionis secundum quantitatem, & ejus explicatione.

Sect. IX. In qua dubitationes resolvuntur.

Sect. X. De divisione Propositionis secundum Qualitatem Rei, & ejus expositione.

Sect. XI. De Divisione Propositionis secundum qualitatem vocis.

Sect. XII. De triplici interrogatione propositionis.

Sect. XIII. De accidentibus Categoricæ pro-

INDEX.

propositionis, & primò de oppositione, ejusque legibus.

Señ. XIV. De oppositorum legibus;

Señ. XV. in qua dúbitationes resolvuntur.

Señ. XVI. De *Æquipollentia* propositionum.

Señ. XVII. De *Æquipollentiæ* Regulis.

Señ. XVIII. Dubitationes resolvuntur.

Señ. XIX. De conversione Propositionum;

Señ. XX. De tribus conversionis modis.

Señ. XXI. Dubitationes resolvuntur.

Señ. XXII. De Propositione hypothetica.

Señ. XXIII. De Propositione modali.

Señ. XXIV. De accidentibus modalis propositionis.

Señ. XXV. De argumentatione.

Señ. XXVI. De reductione Syllogismo-
rum.

Señ. XXVII. De Enthymemate;

Señ. XXVIII. De Inductione,

Señ. XXIX. De Exemplo.

INDEX

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

ELEMENTA LOGICÆ.

SECTIO I.

De Definitione Propositionis.

*Propositio est oratio indicati-
va, congrua, & perfecta,
verum vel falsum sine am-
biguitate significans.*

*Quæ definitio constat
genere, & accidentium cu-
mulo.*

*Genus est Oratio. Oratio
autem nihil est aliud quàm vox complexa ad
placitum significans.*

*Nota enim
quod vox est
duplex,*

*Incomplexa vel simplex, quæ
unam rem significat, ut ho-
mo.*

*Complexa, quæ ex duabus
vel pluribus vocibus con-
sistit, ut homo est animal;
hæc autem est oratio.*

B

Differentia

Differentia autem quinque proprietates includit. Nempe 1. ut sit indicativa. 2. ut congrua, 3. ut perfecta, 4. ut verum vel falsum enuncians, 5. ut sine ambiguitate.

Grammatica, quia effertur per verbum indicativi modi.

1. *Indicativa.* Propositio est oratio indicativa bifariam.

Dialectica, quia indicat aliquid esse vel non esse. Ut hæc Propositio, *Socrates est Philosophus*, indicat aliquid esse: hæc verò, *homo non est equus*, indicat aliquid non esse.

2. *Congrua*, (i.) ritè instituta & compacta, secundum Grammaticorum regulas; ideo hæc oratio, *Cicero est vir doctus*, non est propositio.

Imperfecta, quæ imperfectum sensum relinquit in mente auditoris, id est, cum auditor certò non intelligit, quid sibi vult is qui profert.

3. *Perfecta.* Nota enim quòd duplex est oratio, Altera

Perfecta, quæ perfectam intelligentiam generat in audiente: atque talis oratio est propositio.

4. *Verum vel falsum significans.* Nota quòd verum est quando res ita se habet, ut per orationem significatur, ut in hac propositione, *homo est vivens*; falsum autem est, quando

revera ita non est, ut per orationem esse significatur, ut homo est Bos. Quocirca oratio, quæ nec verum, nec falsum significat, non est propositio. Est autem hæc maximè propria nota propositionis.

5. *Sine ambiguitate.* (i.) Quæ plures significationes non habet, nec dubium & ancipitem sensum parit in mente auditoris.

Nota. Quòd
est duplex am-
biguitas.

Namque est

In voce simplici, & dicitur æquivocatio, quæ est unius vocis in plures sensus distractio, ut hæc vox, canis, quæ & canem domesticum & piscem ejus nominis significat. In voce composita, sive oratione, quæ amphibolia dicitur, ut in hac, Aio te *Æacida Romanos* vincere posse. Nam in utroque sensu intelligi ea potest, vel ut *Romanos* ille vinceret, vel ut ab iis vinceretur. Utramque definitio excludit.

SECTIO. II.

In qua dubitationes resolvuntur.

Obiectio. VOX complexa non definitur; propositio autem cum sit oratio est complexa. Ergò non definitur.

B 2

Solutio.

Materia, quæ sunt voces
simplices.

Solutio. In
propositione
consideratur &

Forma, quæ est ipsarum
vorum connexio. Igitur quo-
ad materiam est complexa,
quia in ea multæ voces sunt;
quoad formam incomplexa;
quia omnium vorum est uni-
ca connexio.

Object. Aliqua vox simplex, ut hoc verbum
lego, vel amo, est propositio, quia verum vel
falsum significat; at non est oratio. Ergò omnis
propositio non est oratio.

Explicita, quæ constat
explicitè vel expressè ex plu-
ribus vocibus, ut ego sum
legens.

Solut. 1. Pro-
positio duplex
est, alia

Implicita, quæ licet sit sim-
plex quoad vocem & sonum,
est tamen complexa, quoad
significationem & sensum,
ut lego. Nam significat pri-
mò actionem legendi, secun-
do personam legentem, scili-
cet, primam, tertio tempus
in quo legit, scil. præsens; est
ergo propositio implicita,
non explicita.

Solut. 2. Vel
dicendum, quòd

Vocis, & sic simplicia ver-
ba sunt.

Sensus, & sic sunt proposi-
tiones,

lego, amo, &c.
Considerantur
bifariam, ex
parte

tiones, quatenus multarum
vorum significationes conti-
nent, et in multas voces re-
solvi possunt, ut lego, (i) ego
sum legens.

Obje. Opposita non debent in eadem de-
finitione poni; sed verum et falsum sunt oppo-
sita, et invicem sibi repugnant. Ergo in hac de-
finitione male ponuntur.

Copulative, nota conjun-
ctionis interveniente, et sic

Solut. Oppo-
sita ponuntur
in definitione.

male.
Disjunctive, quando nota
disjunctionis intercedit, et sic
certe poni possunt: ut in hac
definitione.

Object. Ista oratio propositio est, *Petrus cras*
morietur, non tamen verum vel falsum signifi-
cat, nam respondere non possit, num ea vera
an falsa sit, cum vel *cras* mori, vel ultra vivere
possit.

Determinate in materia
necessaria, vel impossibili, vel
contingenti de presenti.

Indeterminate in materia
contingenti de futuro, ut *So-*

Solut. Signi-
ficat verum
vel falsum deter-
minate, vel inde-
terminate; nota
enim quod pro-

crates cras morietur, contin-
gens futurum est. Nam licet
nec sit determinate verum,
nec determinate falsum, cras
moriurum *Socratem*: est ta-

positio significat verum vel falsum,

men sine dubio verum vel falsum: omnis ergo propositio significat verum vel falsum aut determinatè aut indeterminatè.

Object. Si omnis propositio sit sine ambiguitate, tum nulla est distinguenda; sed aliqua est distinguenda. Nam docet *A. isoteles in libr. de Reprehens. Sophist.* concedendas veras, negandas falsas, ambiguas distinguendas esse; ergo omnis non est sine ambiguitate.

Resp. Propositio duplex,

Dialectica, quæ hic definitur, & est sine ambiguitate.

Sophistica & captiosa, quæ potest esse ambigua & distinguenda.

2. Vel dicendum, quod propositio

Per se univoca est (& sine ambiguitate.

Per accidens, scilicet vitio *Sophistæ*, ambigua est; ut aqua per se est frigida, per accidens tamen ratione ignis sit calida.

Object. Omnis definitio constat ex genere & differentia, ut inquit *Porphyrius* in capite de differentia. Sed hæc sic non constat. Ergo est mala.

Essentialis, quæ internam rei essentiam declarat; & ea ex genere & differentia essentiali consistit.

De

Solutio. Definitio est duplex, aut

Descriptiva, quæ rei proprietates & accidentia declarat, & ea ex genere & differentiâ non conficitur, sed ex genere & proprietatum cumulo, & talis est hæc propositionis definitio.

SECTIO III.

De Propositionis partibus, & imprimis de Nomine.

Partes propositionis sunt duæ,

Nomen, quod est materia-
lis quasi propositionis pars.

Verbum quod est ejusdem
pars formalis. Ex hisce enim
omnis propositio conficitur:
aliæ enim orationis partes apud
Dialecticos non sunt,
sed quæcumq; aliquid determinatè
significant, habentur
pro nominibus.

Nomen est 1. *Vox.* 2. *Significativa ad placitum.*
3. *Sine tempore.* 4. *Cujus nulla pars separata
aliquid significat.* 5. *Finita,* & 6. *Recta.* Cujus
partes sic explico.

1. *Nomen est vox.* Est autem vox nihil aliud
quàm sonus ab animalis ore prolatus, &
ab oris partibus, lingua, palato, labiis, denti-
bus efformatus.

Prolatio, ut ab ore animalis proferatur.

Unde ad rationem vocis duo requiruntur, tum

Formatio, ut in ore fingatur vel formetur sonus, priusquam ex ore exeat. Unde ille sonus quem expirando vel gemendo facimus, quamvis ab ore proferatur, non tamen vox dicitur.

Naturaliter, ut illæ quæ idem apud omnes significant, ut canum latratus, lugentium gemitus, &c.

2. *Significativa ad placitum.*

Nota enim quod duplices sunt voces significantivæ, nam aliæ significant

Ad placitum, (i) ad Voluntatem imponentis, ut quæ certarum rationum sunt propriæ, nam illæ voces non idem significant apud omnes. ut hæc vox homo, hominem apud omnes gentes non significat, sed habent aliam vocem *Angli*, aliam *Græci*, aliã *Judei*, qua ipsam exprimant.

3. *Sine tempore* i. sine temporis configuratione, ut scilicet præter suum principale significatum aliquam temporis differentiam non significat.

Nota quod aliud est, tempus

Significare,
Implicare,
Consignificare.

Id tempus significat, quod impositum est

est ad ipsum principaliter designandum, ut hoc nomen men tempus, hora, dies, &c.

Id implicat quod aliquid significat, qd in certo tempore sit, ut prandium, coena, &c.

Id cum tempore significat, quod una cum praecipuo significato, tempus connotat, ut curro, amavit, &c.

Nomen igitur, significare tempus potest vel implicare, sed non significare cum tempore.

4. Cujus nulla pars separata aliquid significat. Nota quod duplices sunt partes nominis et verbi. Nam aliae sunt

Primae et remotae, scilicet literae,

Propinquae et immediatae, scilicet syllabae, quarum neutrae aliquid significant; syllabae ex literis, nomen et verbum ex syllabis immediate conficiuntur.

Simplicia quae non componuntur ex aliis nominibus, ut homo, lapis, &c.

Composita, quae ex aliis simplicibus constant, ut signiferus, respublica, &c. Nota autem, quod nomina composita, tum orationes sunt, tum nomina, quorum partes separatae licet aliquid significant, id tamen faciunt non ut partes nominis sunt, sed ut partes orationis.

Nota, quod nomina sunt duplicia, alia

Finite, est quæ certam aliquam rem significat, ut homo, lapis, &c.

5. Finite:
Nota quod vox

Infinite, quæ certam aliquam rem non significat; ut nō homo, non lapis, &c. quia non homo significat quidvis præter hominem, quocirca vox finita est vox positiva, infinite autem est negativa.

6. Recta.] Recta vox est, quæ in recto casu (i.) nominativo posita est. Oblique enim voces quæ scil. alterius sunt casus quàm nominativi, non nomina, sed casus tantum nominum à dialecticis dicuntur.

SECTIO IV.

De Alterâ propositionis parte, Verbo.

Verbum est 1. vox significativa ad placitum
2. Cum tempore. 3. Cujus nulla pars, separata aliquid significat. 4. Finite, & 5. Recta. Quæ definitio eodem modo explicatur quo definitio nominis. Nam dicitur.

1. Vox significativa ad placitum.] Ut excludantur, vel non significantes, vel quæ per naturam, non autem voluntatem significant.

2. Cum tempore. Ut distinguatur à nomine quod potest quidem tempus significare, sed non cum tempore.

Præ-

Præcipuum, in quo à nomine non distinguitur, ut *lego*, principaliter lectionem, *amo* amorem significat.

Nota enim quod verbum habet duplex significatum.

Secundari-
um minusque præcipuum, idque duplex, scilicet

Personam, ut *amo* præter amorem, primam personam significat.

Tempus, ut *amo* significat præter tempus. Atque his rationibus verbum à nomine distinguitur.

3. *Cuius nulla pars separata aliquid significat.* Ut distinguitur ab oratione.

4. *Finita.* ut distinguitur à verbis infinitis, i. non verbis infinitivi modi, sed negationibus verborum, ut non *amo*, non *vincit*, quæ infinita dicuntur ob eandem rationem, ut nomina.

5. *Recta.* Ut excludantur verborum casus. Nam cætera universa quæ non sunt indicativi modi & præsentis temporis, à dialecticis casus verborum, non verba nuncupantur.

Nota autem, quod licet propositiones ex aliis interdum verbis quàm præsentis temporis conficiantur, non tamen sunt ex aliter propositionis partes, quàm quatenus ad verba præsentis temporis reducuntur.

SECTION

SECTIO V.

*De Divisione Propositionis secundum substantiam,
& de definitione Categoricæ Propositionis.*

Nota quod propositio trifariam dividitur, secundum

Substantiam.

Quantitatem.

Qualitatem.

Dividitur propositio secundum substantiam

In Categoricam seu simplicem.

In Hypotheticam sive compositam.

Secundum materiam, quia materia immediata categoricæ sunt voces simplices, at materia immediata hypotheticæ sunt orationes.

Secundum formam, quia forma categoricæ est connectio subiecti et prædicati per copulam, sed forma hypotheticæ est connectio ipsarum categoricarum per aliquam conjunctionis notam. Ut in hac Categorica, homo est animal, materia eius sunt tres ex voces simplices, homo, est, animal; forma est connectio duorum extremorum, homo, & animal, per verbum, est, quod interce-

Nota quod
Categorica &
Hypothetica
propositio differunt bifariam,
nempe &

intercedit, In hac autem hypothetica, si homo est rationalis, & asinus est irrationalis, tum. &c. Materia proxima sunt duæ illæ propositiones quæ connectuntur per copulativam coniunctionem, forma autem est ipsa connexio.

Propositio Categorica est ea Propositio quæ constat 1. ex subiecto, 2. prædicato, & 3. copula, 4. tanquam ex partibus proximis, Ut, homo est animatus.

1. Nota quod subiectum est ea pars propositionis quæ præcedit copulam, ut in dicta propositione (*homo.*)

Duo hinc observa, 1. quod non quicquid præcedit copulam in propositione est eius subiectum, sed ea pars propositionis quæ præcedit; nam signa etiam præcedunt, sed non dicuntur subiecta, quia non sunt partes, sed accidentia propositionis.

Secundò observa, Quod cum dicitur subiectum id esse quod præcedit verbum in propositione, non intelligitur quod in loco vel voce præcedit, sed quod in significatione & sensu, ut in hac propositione, philosophus est Socrates, Socrates est subiectum, quia licet sequitur in sono, tamen in sensu & constructione præcedit.

2. Prædicatum est, quod sequitur copulam in Propositione, ut in dicta Propositione (*animatus.*)

Mate:

Nota quòd
duplex est
prædicatum in
propositione,
alterum

Materiale, id scil. quod sequitur verbum principale & quod per copulam unitur subiecto.

Formale, ipsum nimirum verbum, ut in dicta propositione, (animatus) est materiale prædicatum (est) formale.

Obiect. Prædicatum & copula sunt diversæ partes Propositionis. Ergo copula non est prædicatum.

Resp. Copula & prædicatum materiale sunt diversæ partes propositionis, sed ipsa copula est prædicatum formale.

Nam verbum } Ut adjacet subiecto, & sic
consideratur, } est prædicatum.
vel } Ut unit prædicatum ma-
 } teriale subiecto, & sic est co-
 } pula.

3. Copula est ipsum verbum substantivum, quod intercedit inter subiectum & prædicatum, & unum copulat alteri. Ut in dicta propositione (est.)

Duo hîc notanda. Primum, quod verbum quodlibet, non potest esse copula propositionis, sed solummodò substantivum, ut verbum, sum, & quæ ab eo veniunt, es, est, sumus, &c. Ut in hac propositione. Plato legit librum, legit non est copula, sed verbum (est) in verbo (legit) intellectum, Plato est legens librum.

Expli-

Explicit, ut in hac propositione, homo est corpus.

Secundo nota quod copula ponitur in propositione bifariam, vel
Implicitè, ut in hac, homo vivit, Ubi copula intelligitur in verbo adjectivo, vivit, talis autem propositio resolvi potest in explicitam per verbum substantivum (est) & participium præsentis temporis, hunc in modum, homo est vivens.

4. Nota quod ea particula (tanquam ex partibus proximis) adjicitur ad excludendam hypotheticam propositionem: hæc enim habet duplices partes; aliæ sunt

Proximæ, nempe categoricæ propositiones.

Remotæ, scilicet, subjectum, prædicatum & copula, ex quibus Categoricæ conficiuntur. Conficiuntur igitur hypotheticæ propositiones etiam ex subjecto, prædicato, & copula, sed non tanquam ex partibus proximis sicuti Categoricæ;

SECTIO. VI.

In qua dubitationes resolvuntur.

Objeft. **M**embra omnis bonæ divisionis debent esse opposita; at membra hujus divisionis non sunt opposita; Ergo propositio malè dividitur. Minor

nor probatur, quia unum oppositum non est pars alterius, at Categorica propositio est pars Hypotheticæ, Ergo,

Resp. In categorica propositione duo spe. stantur, nempe Materia, et quoad hanc non opponuntur, quia partes materiales categoricæ, scil. voces simplices, sunt etiam partes licet remotæ hypotheticæ.

Forma, et quoad hanc opponuntur, quia forma categoricæ est connexio extremorum per verbum, sed forma hypotheticæ est connexio categoricarum propositionum per conjunctionem.

Ob. Sunt tantum duæ partes orationis secundum dialecticos. scil. nomen et verbum. At omnis propositio est oratio. Ergo sunt duæ solum partes propositionis, et non tres, subjectum, prædicatum, et copula.

Resp. Propositionis partes sumuntur vel, Penes modum significandi, sic duæ solum partes distinctæ sunt, sc. nomen et verbum quia illud sine tempore significat, hoc cum tempore.

Penes ordinem collocandi in propositione, et sic tres sunt, subjectum, prædicatum, et copula, quia subjectum præcedit, prædicatum succedit, copula intercedit. Igitur duæ solum

1 solum sunt distinctæ essentia.
 Iter, nam subjectum & prædicatum ambo sub nomine continentur.

Object. Bona definitio debet convenire omnibus quæ sub definito continentur, sed hæc definitio non convenit omni categoricæ propositioni. Nam hæc definitio, homo est, caret prædicato, hic, lego, pluit, vincit, Categoricæ sunt, carent tamen & subjecto & prædicato. Ergo malè definitur.

Resp. Subjectum & prædicatum sunt in aliqua proportionem duobus modis, vel 1. expresse, cum explicantur; aut 2. implicite, quando in verbo intelliguntur ambo vel alterum, ut in hac, *Socrates amat*, exprimitur subjectum, sed latet prædicatum. In hoc autem, lego, & subjectum intelligitur & prædicatum. Resolvi tamen potest eo modo quo supra dicebatur, & fieri explicita, ego sum legens.

Quocirca omnis propositio ex illis tribus constat, vel explicitè, vel saltem implicite, i. illæ partes in omni categorica, vel exprimuntur, vel saltem necessario intelliguntur.

Notandum autem quod semper, ubi nullum aliud prædicatum post verbum (est) in propositione adiicitur, ibi hoc nomen (ens) intelligitur, (ens autem apud Philosophos significat omne id quod est.) Ut in hac propositione, homo est, (i.) homo est ens. Quia in verbo, est, semper hoc participium ens subauditur.

ELEMENTA

SECTIO VII.

De triplici materia Categoricæ Propositionis.

Materia propositionis duplex est,

Ex quâ conficitur; & sic
subjectum, prædicatum, &
copula sunt ejus materia.

Circa quam; quæ est realis habitudo subjecti ad prædicatum.

Hæc verò materia triplex est.

1. Necessaria, seu naturalis.
2. Impossibilis, seu remota.
3. Contingens, seu possibilis.

1. Materia necessaria est, cum prædicatum necessario affirmatur de subiecto, ut in hac propositione, homo est animal; Necessarium est enim hominem esse animal. Necessarium enim definitur id quod non potest aliter se habere. Quocirca illæ propositiones vocantur necessariæ, quarum prædicata non possunt aliter, quam convenire subiectis.

2. Materia impossibilis est, cum impossibile sit prædicatum verè affirmari de subiecto, ut in hac propositione, homo est Asinus, & in hac, arbor est lapis, &c: quia impossibile est hominem esse Asinum, arborem esse lapidem. Nam impossibile definitur, quod non potest ita se habere.

3. Materia contingens est, quando prædicatum medio quodam modo se habet, & potest

test vel adesse vel abesse à subjecto, ut in hac, homo est doctus, nam contingit homini, ut sit doctus, cum possit esse vel doctus vel indoctus. Et in hac, lapis est rubens, nam potest lapis vel rubens esse vel alterius coloris. Nam contingens definitur quod potest esse vel non esse.

Quocirca, 1. Propositiono necessaria ea est, in qua prædicatum subjecto convenit ex natura subjecti. 2. Impossibilis, in qua prædicatum ex natura repugnat subjecto. 3. Contingens, in qua prædicatum nec repugnat naturæ subjecti, nec subjecto ex natura convenit, sed velut indifferens est.

Ex quibus colligitur, quod in materia necessaria propositiones omnes affirmativæ veræ sunt, negativæ falsæ, ut homo est animal, vera est, homo non est animal falsa. In materia impossibili contra negativæ veræ, affirmativæ falsæ, ut homo est Leo, falsæ; homo non est Leo, vera. In materia contingenti, vel veræ, vel falsas esse non repugnat, ut homo est doctus, homo non est doctus. Utraque enim vel vera esse potest vel falsa.

SECTIO

SECTIO. VIII.

De divisione Propositionis secundum quantitatem & ejus exlicatione.

Propositio categorica dividitur secundum quantitatem in propositionem

1. Universalem.
2. Particularem.
3. Indefinitam.
4. Singularem.

Propositio universalis est ea, cujus subjectum est terminus communis, signo universalis amplificatus, ut *omnis homo vivit, nullus homo est. Afrius.*

Nota quod terminus communis est vox apta predicari de pluribus, (i.) quæ talem rem significat quæ est communis multis: sicut hæc vox *homo*, est vox communis, quia rem significat quæ pluribus convenit, ut *Socrati, Platoni*, omnibus singularibus hominibus.

Nota secundo quod signum universale est, quod facit terminum cui conjungitur universaliter capi, sive affirmativè, sive negativè. Cujusmodi sunt *omnis, quilibet, unumquodque, nullus, nihil, et hujusmodi,*

1. Ut ejus subjectum sit vox universalis, unde hæc universalis non est, *Omnis Socrates est Philosophus.*

2. Ut subjecto præfixum sit signum universale, unde hæc uni-

universalis non est, aliquis homo est vivens, quia licet subjectum per se sit universale, ratione tamen signi restringitur, & fit propositio particularis.

Notandum igitur quod tres illæ conditiones requiruntur ad propositionem universalem.

3. Ut Subjectum universaliter capiatur, non collectivè, sed distributivè (i.) ut prædicatū omnibus conveniat quæ sunt sub subjecto, non solum collectivè, verum etiam distributive acceptis; unde hæc non est universalis, Omnes sapientes Græciæ sunt sep-

tem, quia prædicatum non convenit cuilibet singulari sub subjecto comprehenso, sed omnibus simul acceptis.

2. *Propositio particularis est illa cuius subjectum est terminus communis signo particulari contractus, ut aliquis homo legit, quidam homo est albus.*

Signa particularia sunt aliquis, quidam, reliquus, alter, & huiusmodi, quæ aliquid per se commune contrahere & restringere possunt.

1. Ut subjectum sit vox communis; unde hæc non est particularis, aliquis Virgilius est Poëta.

2. Ut Subjectum contrahatur per signum particulare, unde

Unde ad pro-
positionem
particularem,
tres hæ condi-
tiones exigun-
tur, nimirum,

unde hæc, homo est albus,
non est particularis ob defe-
ctum particularis signi.

3. Ut subiectum per signum
determinatum non unā rem
singularem significet deter-
minatè, sed indeterminatè
supponat pro individuo va-
go, unde hæc non est particu-
laris, hic homo est albus; quia
licet restringit, hoc tamen est
determinatè non indetermi-
natè, (i) ad rem certam &
singularem; particularis autē
licet restringit ad rem singu-
larem, non tamen ad certam,
sed vagam & incertam, ita
ut multis applicari possit.

3 *Propositio indefinita est ea, cuius subiectum
est terminus communis sine aliquo signo sibi ad-
iuncto, ut homo currit, equus est animal.*

Notandum, quod indefinita propositio non
ita appellatur quia non habet definitam &
certam quantitatem, sed quia nullam habet
signo expressam, (i) nec universali, nec particu-
lari, nec singulari signo determinatam. Nam in-
definita propositio in re habet quantitatem, sed
non secundum enunciandi modum.

Necessaria & impossibili,
obtinet in sensu quantitatem
universalis, ut homo est ani-
ma,

mal, idem valet quod omnis homo est animal, homo non est Asinus, quod nullus homo est Asinus.

Nota enim quod indefinita propositio in materia

Contingenti, obtinet quantitatem particularis, ut homo est doctus, idem quod aliquis homo est doctus. Quocirca omnis indefinita propositio est æquivalenter, vel universalis, vel particularis, sed formaliter neutra.

5. *Propositio singularis est illa, cuius subiectum est vox singularis, vel vox universalis singulariter accepta, ut Socrates disputat, hic homo currit.*

Vox singularis ea est, quæ est apta affirmari de uno solo, ut, *Socrates, Plato, Virgilius, &c.* i. quæ rem unicam & singularem significat.

Propriè, per adjectionem signi demonstrativi primitivæ speciei, ut *hic homo, iste equus, &c.*

Nota autem quod vox universalis dupliciter fieri potest singularis,

Impropriè & figuratè, ex suppositione: quando vox universalis pro singulari supponitur, ut *Poeta pro Virgilio, Orator, pro Cicerone*; prioris autem generis singularia, singularia demonstrativa dicuntur, & quoad vocem & sensum singularia sunt, posterioris verò

| verò dicuntur singularia per
| suppositionem, quia licet se-
| cundum vocem Universalia
| sunt, tamen secundum usum
| & applicationem vocis sin-
| gularia sunt.

Hic autem nota discrimen inter singularia
& particularia signa. Nam in hoc conveniunt
quod utraque adhibita voci universali tollunt
universalitatem ipsius vocis, eamq; contrahunt.
Sed in hoc differunt, quod signa singularia,
vocem, cui adjiciuntur, ad rem certam & de-
monstratam restringunt, ut hic homo legit,
iste homo currit. Signa autem particularia,
eam contrahunt ad rem incertam, & vagam,
ut quidam homo est Philosophus, aliquis equus
est albus; &c.

SECTIO IX.

In qua dubitationes resolvuntur.

Obiect. *Arist.* in lib. 1. de Interpret. cap. 5.
dividit propositionem in universa-
lem & singularem: nihil loquitur de indefini-
ta & particulari. At divisio *Arist.* est bona,
Ergo superflua est hæc quadrimembris divisio.
Resp.

Subjecti solum, & sic omnis Propositione aut est universalis aut singularis, quia omne subjectum per se acceptum, aut singulare, aut universale est.

Resp. Duplex spectatur quantitas in Propositione, vel ex parte

Signi, & sic est quadruplex, quia si sit signum

Universale, est Propositione universalis.

Particulare, est particularis.

Singulare, est singularis.

Nullum, est indefinita.

Nota autem, quod in æstimanda Propositionis quantitate, nulla cura prædicati habenda est, sed subjecti, sic quod talis est quantitas propositionis, qualis est quantitas subjecti, vel ut per se est, vel ut est affectum per signum; ut hæc Propositione, (*Socrates est omnis homo*), singularis est; hæc, (*omnis equus est Bucephalus*), est universalis.

Ob. Illæ propositiones non sunt distinctæ, quæ habent omnes easdem partes; at omnes hæ propositiones habere possunt easdem partes, ut (*omnis homo vivit, aliquis homo vivit, hic homo vivit, homo vivit*), quia habent idem subjectum, prædicatum, & copulam; ergo non sunt distinctæ.

Resp. Non oportet esse distinctas secundum

C

sub

substantiam, sed secundum quantitatem; quod circa licet interdum habeant easdem partes, quoad essentiam partium, non tamen quoad extensionem, hæc enim in omnibus variatur.

Obiect. Hæc Propositio est particularis, non omnis homo legit, verum subjectum in ea non est terminus communis, signo particulari determinatus, Ergo Propositio particularis male definitur. Major apparet ex regulis æquipollentia.

Resp. Dupli-
cia sunt signa
particularia,
alia

Formaliter & expresse, ut
Aliquis, quidam, alter, &c.
Æquivalenter & implicite,
s. quoad sensum, & sic signum
universale præfixo signo ne-
gativo est particulare; quod
circa licet in eâ non sit sig-
nificatio particulare quoad vocem,
est tamen quoad sensum.

Ob. Ista Propositio, *Tantum homo est vari-*
nalis, est indefinita; non enim est aliqua ex
cæteris, tamen ibi non est terminus communis
sine signo, ergo indefinita male describitur.

Resp. Propositio indefinita est, in qua poni-
tur subjectum sine signo, (i.) non sine quovis
signo, sed sine signo quantitatis, extendente
scil. vel contrahente Propositionem. Hæc au-
tem signa, *tantum, solum, &c.* non sunt signa
quantitatis, sed exclusiones, quæ nullam vim
exercent in terminum cui adiunguntur, sed in
ea sunt diversa à subjecto.

Obi

Ob. Illa propositio, totus *Socrates* est albus, habet pro subjecto terminum singularem, non tamen est singularis; ergo singularis propositio male definitur: minor probatur, quia nulla singularis propositio æquivalet universali, at illa æquivalet huic, Omnes *Socratis* partes sunt albæ. Ergo.

Resp. Ista propositio est

Formaliter singularis, Resolutive universalis. Nam si totus *Socrates* capiatur collective pro perfecto *Socrate*, singularis est, si distributive, prout idem significat, quoad omnes partes *Socratis*, universalis; igitur est formaliter singularis, sed reductive universalis.

Obje. In istâ propositione, Cujuslibet hominis equus currit, subjectum est terminus communis signo universalis determinatus, non tamen est universalis propositio. Ergo.

Resp. Subjectum istius propositionis est (equus) non (hominis) cum sit in obliquo casu, quale subjectum esse non potest, ideoque cum signum nullum ei adhibeatur, propositio est indefinita.

SECTIO. X.

De Divisione Propositionis secundum Qualitatem Rei, & ejus expositione.

Notandum
quòd duplex
est qualitas
propositionis.
Altera ex
parte

Notandum
enim quòd ve-
ritas & falsi-
tas est in ali-
quo trisari-
am, vel ut in

Rei. Quæ scilicet convenit pro-
positioni ratione rei, quam si-
gnificat, ut veritas & falsitas.
Nam propositio ideò vera
falsa est, quia in re ita est, v-
non est, quemadmodum si-
gnificatur per propositionem.

Vocis. Quæ. s. immediata
& per se propositioni conveni-
ut affirmatio & negatio.

Illam qualitas materialis est
hæc formalis.

1. Causâ & fundamentum
sic in re.

2. Subiecto, sic in intellectu.

3. Signo, sic in propositione.
Intellectus subiectum est
quia in se concipit veritatem
& falsitatem. Propositio si-
gnum est, quia ea explicat. F-
causa est, quia nulla propositio
est vera, nisi quia cum re qu-
drat, nec falsa, nisi quia c-
ea dissidet.

Quali.

venit pro:
quam sig-
falsitas:
vera &
a est, vel
dum fig-
tionem.
mediatē
convenit,
tio.
rialis est,
damento,

ntelleſu.
propositio-
ctum est,
veritatem
ositio sig-
icat. Res
propositio
n re qua-
quia cum

Vera

Substantia
Corporea, Incorporea seu spiritus cujus
duz sunt species,

Corpus,

Corruptibile, Incorruptibile sive orbes
cælestes,

Corruptibile,

Animatum, Inanimatum quod est
vel—

Animatum,
Sensibile, Insensibile seu Planta, cujus
tres sunt species,

Animal,
Rationale, Irrationale, ut
Bestia, quæ est vel
Homo.

Intelligentia cu-
jus ordo est,

Anima { 1 Vegetativa,
2 Sensitiva,
3 Rationalis.

1 Cælum empyreum: 2 Prim
bile. 3 Cælum ChrySTALLINUM
mamentum 5 Cælum Saturni
7 Martis, 8 Solis. 9 Veneris.
curii. 11 Lunæ.

Elementum, { Ignis, Aëris,
Aque, Terræ.

Mineralia, { Lapis, ut Mar
Metalla, ut Au
Medium, ut Su

Arbor, ut Cerasus, Laurus.
Frutex, ut Myrtica, Arundo.
Herba, ut Nasturtium, Beta.

Volatilis, ut Avis.
Gradiens, ut Equus, Leo.
Aquatilis, ut Hæc.
Reptilis, ut Vipera,

1 Serap
2 Cher
3 Thro
4 Pore
5 Domi
6 Virtu
7 Prin
8 Arch
9 Ange

Servius

Plato

Cato

Cesar

Seraphin.
Cherubin.
Thronus.
Potestas.
Dominatio.
Virtus.
Principatus.
Archangelus.
Angelus.

Primum mo.
allinum 4 Fire
Saturni. 6 Jovis.
Meris. 10 Mer-

Aëris,
Terræ.
ut Marmor.
ut Aurum.
ut Sulphur.
us.
ndo.
Beta.

co.

Propositio
igitur

Vera, est ea quæ cum re
consentit, i. cum ita se res
habet, quemadmodum per
propositionem significatur se
habere.

Falsa, est ea quæ cum re
dissentit, i. cum res aliter se
habet, quàm per propositio-
nem significatur.

Ob. Omnis propositio habet omnes veras
partes propositionis, subjectum, prædica-
tum, & copulam. Ergo omnis propositio est
vera.

Resp. Propo-
sitionis considera-
tur vel

Quoad formam propo-
sitionis, quæ in conjunctione
prædicati & subjecti per co-
pulam consistit; sic omni-
vera est.

Quoad materiam substra-
tam, i. rem ipsam quam sig-
nificat; sic aliqua est vera,
aliqua falsa.

Ob. Illa est vera secundum materiam, quæ
habet omnes veras partes materiales, illæ autem
sunt subjectum, prædicatum, & copula, quas
omnis propositio habet. Ergo omnis est vera
quoad materiam.

Ex qua seu interna, quæ
materiam compositionis dici-
tur, sc. ex qua propositio com-
ponitur; sic subjectum præ-
dicatum,

Resp. Mate.
ria est du-
plex

tum, copula ejus materia est.
Circa quam, seu externa,
quæ materia significationis no-
minari potest, nempe id quod
propositio significat. Sicut res
significata per propositionem e-
jus materia est; & quoad hanc
aliæ sunt veræ, aliæ falsæ.

Object. Omnis veritas & falsitas consistit in
vorum complexione; sed aliquæ propositiones
sunt voces simplices, ut lego, curro, &c. Ergo
aliquæ sunt propositiones nec veræ, nec falsæ.
Major est *Arist.* proemio lib. de Interpretatione.

Resp. Com.
plexio du-
plex est.

Secundum vocem & ea est so-
lum in propositionibus explici-
tis.

Secundum sensum vel signifi-
cationem, & ea est in omnibus;
hunc vero *Arist.* intelligit. In
omni enim propositione com-
plexio vel expressa vel occulta
est.

Object. Eadem propositio vera esse potest &
falsa. Ergo membra non satis distinguuntur.
Antecedens patet, quia hæc propositio, *Petrus*
sedet, quæ vera est eo sedente, si surgat falsa est.

1. Vox (i.) materia compo-
sitionis, & quoad hanc non mu-
tatur.

2. Sig-

2 Significatio, & quoad hanc non mutatur, quia semper idem significat.

Ris. in propositione tria ista spectantur

3 Modus significandi, quantum ad conformitatem ejus vel discordiam cum re significata, & quantum ad hanc mutatur; quia non secundum eandem conformitatem significat quam prius. Quocirca licet eadem propositio secundum substantiam sit vera & falsa, non tamen eadem est secundum qualitatem & modum significandi.

SECTIO XI.

De Divisione Propositionis secundum qualitatem vocis.

Affirmativa est, in qua copula principalis affirmatur, i. cum copulae principali nullum negationis signum praefigitur, ut *homo est rationalis.*

Propositio

Negativa est, in qua copula principalis negatur, i. quando verbo principali praefigitur negationis signum, ut *homo non est equus.*

Ad quarum definitionum intelligentiam duo notanda sunt. 1. quòd in discernenda Propositionis affirmatione & negatione, non quavis Propositionis pars, sed solum copula respicienda est, non verò prædicari vel subiecti: ubi enim verbum non negatur, licet & subiectum & prædicatum negentur, Propositio affirmativa erit, ut (Non homo est non equus.)

Secundo, notandum quòd non ex cujuscunq; copulæ affirmatione vel negatione in Propositione æstimatur Propositionis affirmatio vel negatio, sed solum ex affirmatione vel negatione copulæ principalis. Ut hæc Propositio, (qui non studet est indoctus,) est affirmativa, quia principale verbum affirmatur, licet negetur alterum. Hæc autem (quicunq; vivit non est mortuus,) est negativa, quia principale verbum negatur.

Principalis, cujus vi subiectum & prædicatum in propositione copulantur.

Duplex enim
copula est,

Minus principalis quæ non connectit prædicatum subiecto, sed partes subiecti ad se invicem, aut partes prædicati ad se invicem. Ut in hac Propositione, (Socrates qui est Philosophus, est sælix; prius illud verbum non est copula Propositionis, sed copula subiecti, ejus partes invicem connectens; hoc enim totum, So-

crates

crates qui est Philosophus, habet locum subjecti in ea propositione : Verbum autem posterius est verbum principale, & propositionis copula, quia ipsum prædicatum nectit subjecto, &c.

Privans, ut homo est indoctus.

Infinigans, ut homo est non doctus.

Nota quòd apud dialecticos negatio est triplex.

Negans, ut homo non est doctus. Atque hæc sola est, quæ propositionem negativam facit. Ita quòd negatio præposita aliis partibus propositionis, quàm copulæ, non est negatio totius propositionis, sed ejus solum termini cui conjungitur.

Ob. Arist. In l. de interpretatione, c. de oratione, facit affirmationem & negationem, species propositionis, ergò non sunt ejus qualitates.

Sol. Assertio & negatio bifariam capiuntur

Formaliter, pro compositione affirmativa, vel negativa prædicati cum subjecto; sic qualitates sunt.

Materialiter, pro propositione affirmativa vel propositione negativa; sic species propositionis sunt.

Ob. Hæc propositio negativa est, Nullus homo est Asinus, tamen ibi signum non præponitur verbo sed subiecto. Ergò negativa propositio male definitur.

Quoad vocem subiecto.

Sol. Præ. Quoad vim & sensum etiam
ponitur } verbo. Quatenus enim (nullus) includit signum universalitatis, in subiectum, sed quatenus signum negationis, in verbum vim exercet.

Purè negativa, ut non, nec, &c.

Notandum enim, quod signa negativæ qualitatis sunt duplicia. Alia

Mixta, quæ cum negatione i. qualitate, etiam universalitatem, i. e. quantitatem propositionis designant: Ut nullus, nihil, &c. Quocirca cum aliquod signum posterioris generis præponitur propositioni, licet quantum ad quantitatem vim exerceat in subiectum, tamen quantum ad qualitatem vim exercet in copulam. Generalis enim ea regula est, quantitatem propositionis à subiecto, qualitatem à copula sumendam esse.

Obiect. Hæc propositio, Socrates est, vel non est, nec est affirmata nec negata, cum unum membrum affirmetur, alterum negetur. Ergò
pro.

Propositio insufficiens dividitur secundum qualitatem.

Sol. Propo- sitiones affir- mativæ & negativæ sunt, vel	{	Puræ,	{	Affirmantes, ut So- crates est.
		aut	{	Negantes, ut Socra- tes non est.
		Mixtæ, quæ utrâque qualitatem participant, partim- que affirmativæ, partimque negativæ sunt, ut Socrates est, vel non est, cum alterum prin- cipale verbum affirmetur, alte- rum negetur.		

Obiect. Si negatio debet præcedere verbum in negativa Propositione, aut ergo mediatè, aut immediatè. Non mediatè, quia tum hæc est negativa, Non homo est animal: Nec immediatè, quia tum hæc non est negativa, Nullus homo est animal, quia præcedit negatio immediatè, non verbum, sed subiectum.

Sol. Debet negatio præcedere verbum immediatè, aut quoad vocem, ut in hac, homo non est bos, aut saltem quoad sensum & vim, ut in hac, nullus homo est bos: Nam quamvis signum (nullus) immediatè præcedat subiectum, tamen exercet vim & in subiectum, ut est signum universale, & in verbum, ut est signum negativum.

Obiect. Hæc propositio, non homo non est animal, est affirmativa, in ea tamen negatio præponitur verbo principali. Ergo. Antecedens

dens patet, quia duæ negationes faciunt affirmationem.

Resp. ista { In voce negativa est, quia co-
Propositio { pula negatur.
 { In sensu affirmativa, quia eam
 { duplex negatio facit huic affir-
 { manti æquivalere, Homo est
 { animal.

Duo hic notanda de negationibus. Primò, Quòd duæ negationes tum solum propositionem in sensu affirmantem faciunt, ubi altera negationum verbo immediatè præfigitur, aliter non faciunt affirmativam. Ut hæc Propositio, (Non homo est non animal:) affirmans formaliter est & quoad vocem, & quoad sensum; licèt sint duæ negationes, quia neutra earum verbo immediatè præponitur. At hæc, (Non homo non est animal,) affirmans est solum quoad sensum & æquivalentiam, quia idem significat quod (Homo est animal.)

Secundò, Notanda hæc generalis regula, quòd pares negationes semper faciunt affirmantem Propositionem, impares negantem; modò una earum semper verbo immediatè præponatur, ut (homo non est non animal) in sensu affirmativa est, ob pares negationes; hæc autem (non homo non est non animal) negativa, ob impares.

SECTIO

SECTIO XII.

De triplici Interrogatione Propositionis.

SECUNDUM triplicem Propositionis divisionem triplex fieri potest quæstio de Propositione. Nempe, quæ est aliqua Propositio? quanta est? qualis est? Prima interrogatio quærit substantiam, ideóque ex divisione Propositionis secundum substantiam est respondendû. Nempe esse categoricam, vel hypotheticam. Secunda quærit quantitatem, ideóque ad eam ex divisione quoad quantitatem respondendum est, Nempe esse universalem, vel particularem, vel indefinitam, vel singularem. Tertia quærit de qualitate, itaque ad eam similiter ex qualitatis divisione respondendum est, Esse veram, vel falsam, vel affirmativam, vel negativam. Ut in hac Propositione, (omnis homo vivit,) si quæras quæ est? responde categoricam. Si quærat quanta est? responde universalem. Si qualis? responde affirmativam. Unde versus,

Quæ? Ca. vel Hyp. Qualis? Ne: vel Af. Un.

Quanta? Par. In. Sin.

Nota, quòd cum Propositioni attribuiamus substantiam, quantitatem, qualitatem, non veram & propriè dictam intelligimus, qualis in prædicamentis reponitur, sed analogicam & impropriè acceptam, quomodo sumuntur pro iis quæ habent similitudinem substantiæ, quantitatis, qualitatis.

SE.

SECTIO XIII.

De Accidentibus Categoricarum propositionis, & primo de Oppositione, eiusque legibus.

Propositio-
nis accidentia } Oppositio.
sunt tria, } Equipollentia.
 } Conversio.

Apud diale-
cticos est op-
positio duplex

Incomplexa, quæ est re-
pugnantia duorum non per-
mittentium se simul in eodem
subiecto, sicut calor frigori,
visus cæcitati opponitur: de
hac igitur in postprædica-
mentis.

Complexa, quæ est repug-
nantia Propositionum, de qua
hoc in loco.

Oppositio est repugnantia duarum Catego-
ricarum propositionum, vel secundum quanti-
tatem vel qualitatem, vel utramque, eodem
manente subiecto & prædicato.

Ad quam de-
finitionem in-
telligendam,
notandum ad
oppositionem
has conditio.

1. Quoad terminos, ut nul-
la vox mutetur.

2. Quoad terminorum
ordinem, ut subiectum non
mutetur in prædicatum, &c.

3. Quoad significationem,
ut una cum eadem voce, ea-
dem

nes exigi de-
bere: ut idem
sit subiectum,
& prædica-
tum & copula,
Tum

dem significatio retineatur.

4. Quoad significandi mo-
dum, ut nulla sit in ulla cir-
cumstantia loci, aut temporis
&c. mutatio, sed iisdem pror-
sus modis omnes termini ca-
pianur.

Est autem qua-
druplex proposi-
tionum oppositio

Contraria,
Subcontra-
ria.

Contradi-
ctoria,
Sub-alterna.

Propositiones contrariæ sunt duæ proposi-
tiones universales, sibi invicem repugnantes se-
cundum qualitatem, i.e. sunt universalis affir-
mativa & universalis negativa eiusdem subiecti
& prædicati: ut hæ, omnis homo currit: nullus
homo currit.

Propositiones subcontrariæ, sunt duæ pro-
positiones particulares sibi invicem repugnan-
tes secundum qualitatem, i.e. quarum altera
est affirmativa, altera negativa: ut hæ, Aliquis
homo legit, Aliquis homo non legit.

Propositiones contradictoriæ, sunt duæ pro-
positiones sibi invicem repugnantes, & secun-
dum quantitatem, & secundum qualitatem. i.
sunt propositiones, quarum altera est universa-
lis, altera particularis; altera etiam affirmativa,
altera negativa: ut hæ, omnis homo est vivens,
aliquis homo non est vivens.

Propositiones subalternæ sunt duæ propo-
sitiones sibi invicem repugnantes solum se-
cundum quantitatem, i. quarum una est uni-
versalis

verſalis, altera particularis, ſed ambæ ejuſdem qualitatis: ut hæ, omnis homo vivit, aliquis homo vivit.

Ex dictis ap-
paret propoſi-
tiones eſſe tri-
ſariam oppo-
ſitas, nempe
vel

Secundum qualitatem ſo-
lū, ut Contrariæ, & ſubcon-
trariæ.

Secundum quantitatem ſo-
lū, ut ſubalternæ.

Secundum utrāque, tum
quantitatem, tum qualitatem,
ut Contradictoriæ.

SECTIO. XIV.

De oppoſitarum legibus.

Prima. In materiā neceſ-
ſaria, & impoſſibili, non poſ-
ſunt ambæ eſſe ſimul falſæ:
ut, omnis homo eſt animal,
nullus homo eſt animal, altera
vera eſt.

Contraria-
rum propoſi-
tionum tres
ſunt leges.

Secunda. In materia con-
tingenti, poſſunt ambæ ſimul
eſſe falſæ: ut, omnis homo eſt
doctus, nullus homo eſt do-
ctus, utriūque falſa eſt.

Tertia, Impoſſibile eſt ut
utrāque contrarias in quavis
materiā eſſe ſimul veras: ut
patet per omnem materiæ
modum exempla facienti.

Sa'.

Prima. In materia necessaria, & impossibili, ambæ non possunt esse simul veræ, vel simul falsæ: ut (Quidam homo vivit, Quidam homo non vivit: Quidam homo est equus, quidam homo non est equus.)

Sub-contrariarum etiam Propositionum tres sunt leges, scilicet

Secunda. In materia contingenti, ambæ possunt esse veræ: ut in his, (Quidam homo ambulat, quidam homo non ambulat,) ambæ veræ sunt.

Tertia. Impossibile est in quavis materia utrasque esse simul falsas, sed altera semper vera erit, ut patet per omnia exempla discurrenti.

Contradicientium autem unica est & universalis lex. Impossibile est in quavis materia utrasque esse vel veras, vel utrasque falsas. Sed unam semper earum veram esse, alteram falsam necesse est. Ut, Omnis homo ambulat, aliquis homo non ambulat.

Prima. Si subalternans vel universalis sit vera, tum etiam subalternata seu particularis erit vera. Sed non è converso. Ut si hæc sit vera, (Omnis homo spirat,) tum & hæc

Subalternarū
item duæ sunt
leges

hæc verā est, *Aliquis homo*
spirat.

Secunda, Si subalternata
seu particularis sit falsa, tum
sub-alternans, seu universa-
lis falsa erit. Ut si hæc sit
falsa, *quidam homo est ex-*
pers rationis; tum hæc falsa
est, *Omnis homo est expers*
rationis. Sed non è conver-
so.

SECTIO XV.

In qua Dūbitationes resolvuntur.

Ob. A *Arist.* dividens propositionem, *lib. 1. De*
Interpr. c. de Enunciatione, sub-alter-
narum propositionum non meminit. Ergo
propositiones subalternæ non sunt oppositæ.

Resp. Oppositio propositio-
num est duplex, { secundum qualitatem; &
sic non opponuntur: Hanc
autem solum *Arist.* dividit.
secundum quantitatem, &
sic opponuntur.

Object. Nullum genus prædicatur de species
bus suis secundum magis & minus, ut docet
Porphyr. in communis. Generis & Proprii: sed
Oppositio prædicatur secundum magis & mi-
nus de istis quatuor, quia contradictoriæ sunt
magis oppositæ reliquis, quoniam dissident
tum

tum quantitate tum qualitate. Ergò ex non sunt oppositionis species.

Univocum de quo loquitur *Porphy.* tale genus oppositio non est.

Resp. Genus est duplex.

Analogum, quod s. gerit proportionem aliquam veri generis, tale est oppositio; hoc verò prædicari potest secundum magis & minus.

Obj. Si oppositio sit in propositione, aut ergò in tota propositione, aut in aliquâ parte; non in aliqua parte, quia est idem subjectum, prædicatum, & copula in utrisque. Nec in tota, nam tum esset in omnibus partibus, at probatum est in nullis partibus oppositionem esse; Ergò.

Absolutè, secundum essentialiam sic non est in eis oppositio, cum easdem omnes partes habeant.

Contrastè, quatenus affecta est quantitate & qualitate, & sic in eam cadit oppositio. Unde non convenit propositioni in quantum propositio, sed in quantum tanta vel talis propositio, s. universalis & particularis; affirmativa & negativa. Dico igitur oppositionem esse in tota
!! pro-

Resp. Propositio consideratur bifariam.

propositione, & sic in omnibus partibus, non tamen separatim sed simul acceptis.

Licet autem omnes partes eadem sint, quoad terminos, non tamen quoad enunciandi modum, quia in altera enuncientur affirmative, in altera negare, vel in altera universaliter, in altera particulariter.

Ob. Illæ propositiones non sunt oppositæ, quarum una continetur in altera. Sed in propositionibus subalternis particularis continetur sub universali. Ergo.

Secundum rem, ut illæ quæ repugnant in veritate vel falsitate, & sic subalternæ non opponuntur.

Res. Oppositio propositionum duplex est

Secundum modum enunciationis, ut illæ quæ diversum habent modum, sive qualitatis, cum altera affirmata sit, altera negata, sive quantitatis, ut cum altera sit universalis, altera particularis, & sic subalternæ repugnant.

Ob. Istæ propositiones, *Socrates vivit, Socrates non vivit*, sunt contradictoriæ, quia nullo alio modo opponuntur, sed non repugnant in quantitate & qualitate. Ergo contradictoriæ male definiuntur.

Per-

Solut. Con-
tradictoriæ
propositiones
sunt duplices,
nimirum vel

Perfecte, quæ & quantitate
discrepant & qualitate, ut il-
læ quarum una est universa-
lis, altera particularis, una af-
firmans, altera negans.

Imperfecte, quæ in quali-
tate solâ dissentiant, ut duæ
singulares, quarum altera af-
firmativa, altera negativa est ;
ut *Socrates est*, *Socrates non*
est. Perfectæ autem contradi-
ctoria supra definiebantur, non
imperfectæ.

Obj. Indefinitæ propositiones sibi invicem
opponuntur, ut homo est niger, homo non est
niger, At nec contrarie, quia sic solum univer-
sales, nec sub-contrarie, quia sic solum particu-
lares, nec aliquo alio modo ut ex earum defi-
nitionibus patet. Ergo divisio oppositionis in-
sufficiens est.

Formalis. Et sic, ut dictum
est, solum duæ universales
quarum altera affirmat, altera
negat contrariæ sunt; & duæ
particulares, altera affirmans
altera negans, subcontra-
riæ.

Solut. Op-
positio propo-
sitionum con-
traria vel sub-
contraria est
duplex, Altera

Secundum æquivalentiam.
Et sic indefinitæ proposi-
tiones opponuntur contrarie aut
subcontrarie. Nam semper
inde

indefinitæ propositiones oppositæ, in materiâ necessariâ contrariæ sunt, sub contrariæ, verò in materiâ contingente.

Obje. In omni oppositione subjectum eodem modo accipi debet, nam aliter esset æquivocatio in propositione; sed in contradictoriis eodem modo non accipitur, quia in alterâ universaliter sumitur, in alterâ particulariter. Ergò inter contradictorias non est oppositio.

Solut. In contradictoriis eodem modo capitur subjectum, quantum ad significationem & proprium sensum, quia eandem rem significat in utràque propositione; sed non quantum ad extensionem sive quantitatem significationis, quia in alterâ universaliter, in alterâ particulariter rem eandem significat; æquivocatio autem est non ubi quantitas, sed ubi significatio vocis immutatur.

Obje. Illæ propositiones opponuntur contrariè, Omnis homo est albus, omnis homo est niger; At ambæ sunt affirmativæ. Ergò contrariæ malè definiuntur.

Secundum formam, quando iisdem existentibus propositionis partibus, contrarius est enuntiandi modus, ut altera sit affirmata, altera negata, sic non sunt contrariæ.

Sol. Contra-
tix propositio-
nes aliquæ di-
cuntur, vel

Secundum materiam, quan-
do ipsarum propositionum
partes sibi invicem sunt con-
trariæ, sic verò ex propositi-
ones contrariæ sunt, cum
prædicata habeant contrariæ.

Nota enim quòd contrarie-
tas materiæ, à contrarietate
terminorum; contrarietas
formæ à contrarietate signo-
rum accipitur.

2. Sunt contrariæ, ex parte, respectu habito
ad prædicatum, non simpliciter respectu toti-
us Propositionis.

Obiect. Istæ propositiones, (Omne animal est
homo, Nullum animal est homo,) sunt contra-
riæ in materiâ necessaria vel impossibili: at
Ambæ sunt falsæ. Ergo prima lex contraria-
rum falsa est. Major probatur, quia si essent
Propositiones contingentes, rum per secundam
legem ambæ possent esse simul falsæ, & per
definitionem contingentis supra assignatam,
omne animal posset esse homo, & sic brutum
homo esse posset.

Solut. Ista regula ut reliquæ omnes, intelli-
genda est de materiâ necessariâ & impossibili,
ubi prædicatio directa est: At verò in istis præ-
dicatio est indirecta.

Præ

Directa, quando communius de eo quod est, minus commune dicitur, ut, Homo est animal.

Indirecta, quando id quod minus commune est, de eo affirmatur quod est magis commune: ut, Animal est homo. Nota igitur quod in omnibus istis regulis directa prædicatio intelligitur.

Obiect. Illæ Propositiones, (nullus homo est species, aliquis homo est species,) sunt contradictoriæ; at am bæ sunt falsæ. Ergo lex contradicentium fallax est. Probo minorem: hæc enim, (nullus homo est species,) est falsa, quia homo in universali species est, ut ex definitione speciei patet. Illa etiam falsa est, (aliquis homo est species;) nam (aliquis homo) est individuum, scilicet vagum; individuum autem species esse non potest.

Solut. Ista regula intelligenda est in prædicatione reali, non intentionali.

Realis, ubi res de re prædicatur: ut (homo est animal, homo est doctus.)

Prædicatio enim *Intentionalis*, ubi vox artis prædicatur: ut (homo est species, animal est genus;) in priori igitur prædicatione lex contradicentium locum obtinet.

2. Vel dicendum quod in ea propositione signum (aliquis) potest esse determinatio

Rei, ad hunc sensum, aliquis homo, id est, homo particularis est species, sic quidem falsa est.

Modi, ad hunc sensum, aliquis homo, i. homo aliquo modo sumptus est species, sic vera est; quia homo aliquo modo sumptus, sc. in universalis, est species.

Ob. Ad positionem universalis, non sequitur positio particularis; ut non sequitur, posito hominem, poni *Socratem*, quia homo manet corrupto *Socrate*. At propositio subalternans est universalis, subalternata est particularis. Ergo male statuitur ea lex subalternarum, Si subalternans sit vera, subalternata est vera.

Incomplexum, quo pacto significat rem aptam de multis prædicari, ut animal, saxum, &c. Ad positionem autem talis universalis non sequitur positio particularis.

Solut. Universalis est duplex,

Complexum, quo modo nil aliud est quam universalis propositio. Ad ejus autem positionem, particularem poni necesse est.

SECTIO XVI.

De Equipollentia Propositionum.

Equipollentia est duarum Propositionum categoricarum æquivalentia in quantitate & qualitate, in veritate & falsitate per adventum negationis.

Ad cuius explicationem primò notandum, quòd æquipollentia bifariam accipitur, nempe aut

Secundò notandum, quòd duplex est Propositionum æquivalentia,

Generaliter, & sic nomina æquipollentiæ & æquivalentiæ idem significant.

Specialiter, & distinctè, & sic æquivalentia pro eadem significatione (nam idem est æquivalentia quod eadem significatione) terminorum aut propositionum, æquipollentia autem pro æquivalentia propositionum accipitur. Quocirca hoc pacto æquivalentia, est genus æquipollentiæ.

Materialis, ratione terminorum, quando sc. constant ex terminis ejusdem significationis; ut, *Cicero est homo, Tullius est animal* rationale.

Formalis, & artificiosa: quando sc. propositiones, aliter repugnantes, ad eundem sensum

Notandum
igitur, ut ex
definitione
colligitur,
quod duæ con-
ditiones ad pro-
positionum æ-
quipollentia n
requiruntur.

sensum ratione negationis re-
ducuntur. Hæc verò sola hoc
in loco intelligitur.

1. Ut in sensu penitus
convenient, eandemque pla-
nè significationem habeant,
eandemque omnes conditio-
nes veritatis, falsitatis, quan-
titatis, qualitatis.

2. Ut ista æquivalentia
fiat ratione adjunctæ nega-
tionis. Nam si à naturali
convenientia vel univocati-
one ipsorum terminorū pro-
veniat, propriè æquipollen-
tia dici non potest. Quocir-
ca ea sola est hujus loci, quæ
ambas conditiones habet.

SECTIO. XVII.

De Equipollentia Regulis.

TRes sunt æquipollentiæ in propositioni-
bus regulæ. Prima: Si alicui signo uni-
versali aut particulari præponatur negatio,
æquipollet suo contradictorio. Id est. Si sint
duæ propositiones sibi invicem contradic-
toriæ, præposita alteri earum negatione, fit al-
teri æquipollens. Ex. gr. Hæ propositiones
contradictoriæ sunt. Omnis homo est albus,

D a

quidam

quidam homo non est albus. Si igitur alteri earum negationem præposueris, ut, non omnis homo est albus, fit alteri æquipollens, quidam homo non est albus, i. ejusdem proflis sensus & significationis.

Secunda regula. Si alicui signo universali postponatur negatio, æquipollet suo contrario. Id est, Si duæ propositiones universales sint, quarum altera negat, altera affirmat, i. quæ sunt contrariæ, si signo alterius earum postposueris negationem, fiunt æquipollentes. Ut, v. gr. Omnis homo ambulat, nullus homo ambulat, contrariæ sunt. Si igitur signo alterius earum postposueris negationem, ut, omnis homo non ambulat, fit æquipollens huic, nullus homo ambulat.

Tertia regula. Si alicui signo universali, aut particulari, proponatur & postponatur negatio, æquipollet suo subalterno. Id est. Si duæ propositiones subalternæ proponantur, ut omnis homo est animal, quidam homo est animal: si præponatur & postponatur alteri earum negatio, ut, non omnis homo non est animal, fit alteri æquipollens, quidam homo est animal.

Unde breviter colligitur, quod negatio signo atque subjecto propositionis

1. Præposita,	} in	1. Contradi-	} Æqui-
2. Postposita,		ctoriis,	
3. Præposita & postposita.		2. Contrariis,	
		3. Subalternis	pollen-
			tiam fa-
			cit.
			Exem-

Exempli gratia;

Non omnis, quidam non: Omnis non, quod nullus.

Non nullus quidam: Sed nullus non, valet omnis.

Non aliquis, nullus: Non quidam non, valet omnis.

Non alter, neuter: Neuter non, præstat uterque.

Notandum, quod regulæ æquipollentiæ traduntur solum de contradictoriis, contrariis & subalternis: de sub contrariis autem nulla est æquipollentiæ regula.

1. *Præ. Contradic.* 2. *Post, Contray.* 3. *Præpost. que, Sub altern.*

1. Id est. Si uni ex contradicentibus præponas negationem, ex contradicentibus facis æquipollentes. 2. Si signo unius ex contrariis postponas negationem, facis æquipollentes ex contrariis. 3. Si signo unius ex subalternis, & præponas et postponas negationem, facis æquipollentes ex subalternis.

SECTIO. XVIII.

Dubitationes resolvuntur.

Object. **N**ulla negatio dat propositioni quantitatem; ergo negatio præposito signo particulari ei non dat universalem quantitatem. Et proinde prima regula falsa est. Antecedens patet, quia negatio est propositio nis qualitas, qualitas autem quantitatem dare non potest.

Immediatum, quod est negare id, quod post se sequitur.

Mediarum, quod est ponere oppositum illius, quod ipsa negat. Itaque negatio per se solum negat, per accidens tamen & ex consequenti variat & mutat quantitatem signi cui adiungitur. Id eoque quando negat quantitatem universalem, ex consequenti ponit particularem; & negans particularem, ex consequenti ponit universalem, & denique negans negationem, consequenter ponit affirmationem.

Sol. Negatio duplicem habet in propositione effectum; alterum

Ob. Contradictoriae semper repugnant in quantitate & qualitate, ut ex earum definitionibus patet, ergo nunquam sunt aequipollentes. Argumentum clarum, quia aequipollentes in quantitate & qualitate conveniunt.

Resp. Verum est, Contradictoriae quamdiu manent contradictoriae; nunquam aequipollent. At negatione praeposita, desinunt esse contradictoriae, & aequipollentes efficiuntur.

Ob. Negatio sive praeposita, sive postposita signo, est ejusdem semper naturae & virtutis; at negatio praeposita signo non facit aequipollere contrarias, sed contradictorias. Ergo nec post-

postposita contrarias æquipollere facit.

Sol. Dicendum quòd negatio absolutè & in se considerata, eadem est ubicumque posita sit in propositione, sed non est eadem respectu effectus quem in propositione exercet. Natura enim negationis est id tantùm negare, quod post ipsam sequitur in propositione. Ideo præposita quantitati in contradicentibus ipsam tollit: quam, si postponatur, ut in contrariis, nequaquam tollit.

Obiect. Dux subalternæ propositiones minus repugnant quàm dux contradictoriæ. Ergo facilius ad æquipollentiam revocantur. Sed ad contradictoriarum æquipollentiam sufficit una negatio. Ergo ad æquipollentiam subalternarum dux negationes necessariae non sunt.

Sol. Dux negationes si voces respicias, plus aliquid sunt quàm una negatio: At quoad actum negandi minus sunt, quia una alterius vim impedit. Ideirò qualitatem propositionis non immutant, (quod faciunt in æquipollentiâ contradicentium) sed quantitatem solum. Nam prior negatio facit ut mutetur quantitas; posterior impedit ne mutetur qualitas. Quocirca secunda adjicitur, non ut plus mutetur propositio, sed ne plus mutetur.

Ob. Si regula æquipollentiæ in subalternis vera esset, tum dux negationes affirmationem facerent, ut hæc, (non aliquis homo non est doctus) æquipolleret huic, (omnis homo est doctus;)

sed duæ negationes affirmationem non faciunt, quia affirmatio & negatio sunt oppositæ; at unum oppositorum non est causa alterius.

Solut. Negatio non potest esse causa affirmationis primò & per se, sed per accidens & ex consequenti potest, quatenus alteram negationem negat; negatâ enim negatione, necesse est affirmationem poni.

Ob. Quod destruitur aut tollitur, à contrario suo tollitur, ut axioma Philosophorum habet. At una negatio non est alteri contraria. Ergo una alteram non tollit.

Quatenus negant ea quibus præponuntur, sic contraria non sunt.

Sol. Negationes illæ bifariam considerantur, nempe vel

Quatenus una negat, altera negatur, i. una quasi agit, altera patitur, & sic contraria dici possunt. Ex.g. In hac propositione; (Non est quis homo non vivit,) si posterior negatio referatur ad id quod sequitur, scil. copulam propositionis, activè se habet & negat; si verò ad negationem præcedentis, passivè se habet & negatur.

Nota ad intelligendum duas posteriores regulas æquipollentiæ, quod per negationem signo postpositam, non intelligitur immediata postpositio, ut sc. proximè sit postposita signo

& præposita subjecto: Sed mediata, ut negatio signo & subjecto postponatur, & immediate antecedat copulam propositionis. Nam aliter non totam propositionem sed solummodò propositionis subjectum immutaret.

SECTION. XIX.

De conversione Propositionum.

Apud Diale.
Sicos triplex
conversio est

1. In rebus absolutis, inter terminos qui de se mutuò universaliter affirmantur, ut inter hominem & risibile: Nam omnis homo est risibilis, & omne risibile est homo.

2. In relativis, inter terminos qui se mutuò respiciunt ut inter patrem & filium: Nā omnis pater est filii pater, & omnis filius est patris filius.

3. In propositionibus, Quo pacto hic tractatur.

Sunt inter dialecticos; qui hos tres conversionis modos accurate nominibus distinguunt; & eam, quæ est inter terminos absolutos, vocant convertibilitatem; quæ inter relativa, convertentiam; quæ autem inter propositiones, propriè conversionem.

Conversio definitur, Commutatio apta terminorum

rum propositionis: Ad quam intelligendam nota quod dicitur,

Commutatio terminorum.] Ubi non ipsarum vocum, sed ordinis commutatio intelligitur, ut subjectum in locum prædicati, & prædicatum in locum subjecti transeat; ut ex. gr. Homo est animal, animal est homo.

Apia.] i. Cum tali habitudine & coherencia ad se invicem, ut in recta consequentia una propositio ex altera inferatur. Ut in his, nullus homo est equus, ergo, nullus equus est homo. Et in his, omnis homo est animal, Ergo aliquod animal est homo.

Nota autem, quod ex his propositionibus altera dicitur conversa, i. ea scil. quæ est antecedens in argumentatione: Altera vero convertens, ea nempe quæ est consequens.

Advertendum itaque, quod tres conditiones requiruntur ad propositionum conversionem.

1. Ut sunt eadem voces in utraque propositione, subjecti, prædicati, copulæ.
2. Ut sit Commutatio subjecti in locum prædicati, & e contra.
3. Ut mutuo propositiones sic dispositæ se inferant & arguant in disputatione, i. ut si una sit vera, altera eadem necessitate vera sit, vel secundum se totam, vel saltem aliquam partem. Quæ de causa hæ non convertuntur, omnis homo

homo est animal, & omne
animal est homo, quia prior
vera est, altera falsa.

SECTIO XX.

De tribus Conversionis Modis.

Est autem } 1. Simplex, vel universalis.
triplex con- } 2. Per accidens, vel parti-
versio propo- } cularis.
sitionum, } 3. Per contrapositionem.

Conversio simplex est 1. mutatio mera subie-
cti in locum prædicati, & è contrà. 2. ma-
nente eadem propositionis quantitate & qualitate.
Cujus definitionis duæ partes notandæ sunt.

Prior. Pura mutatio subiecti in locum prædi-
cati, & è contrà.] id est, mutatio tantum ordi-
nis terminorum. Ut distinguatur à conversio-
ne per contrapositionem, in quâ non solum
ordo terminorum mutatur, sed etiam extensio,
cùm termini finiti mutantur in terminos infi-
nitos.

Posterior. Manente eadem qualitate & quan-
titate.] Quæ adjicitur, ut discernatur à con-
versione per accidens. In ea enim quantitas
Propositionis mutatur, ut infra apparebit.

Ille est autem modus conversionis universalis negativæ, ut
Nullus homo est lapis. Ergo
nullus

3. *Let.*
omni

Nullus lapis est homo. Non autem universalis affirmativa, quia non sequitur, (Omnis homo est corpus, Ergo, omne corpus est homo.

Notandum
 verò, quòd hic
 conversionis
 modus conver-
 nit tantum
 propositioni

Et particulari affirmativa, ut (quidam homo est animal, Ergo, quoddam animal est homo.) Non autem particulari negativa, quia non sequitur, (aliquod animal non est homo, Ergo, aliquis homo non est animal.

2. *Conversio per acci lens, est .1. mera transpositio subiecti in locum predicari, & e contra. 2. Eadem manente qualitate, sed mutata quantitate. Cujus etiam duæ partes;*

Prior. Mera transpositio subiecti, &c, i. Mutatio solum ordinis, ut distinguatur à conversione per contrapositionem.

Posterior. Eadem manente qualitate, sed mutata quantitate, i. universalis propositione facta particulari, ut distinguatur à conversione simplici.

Notandum
 verò quòd hoc
 conversionis
 modo conver-
 titur solum
 universalis affirmativa, in
 particularem affirmativam, ut
 Omnis homo est animal, Er-
 go aliquod animal est homo.
 Et universalis negativa in par-
 ticularem negativam, ut, Nul-
 lus homo est equus, Ergo, ali-
 quis equus non est homo.

3. *Conversio*

1. 3° Conversio per contrapositionem, Est 1. mutatio subiecti in locum predicati, & e converso.

2. Manente eadem quantitate, & qualitate, sed

3. Terminis finitis mutatis in infinitos. Ut omnis homo est animal, & omne non animal est non homo. Tres ejus definitionis partes;

1. Prima: Mutatio subiecti &c.] In qua cum aliis conversionis modis convenit.

2. Secunda, Manente eadem quantitate, &c.] Ut discernatur a conversione per accidens, in qua quantitas universalis in particularem mutatur.

3. Tertia; Mutatis terminis finitis in infinitos.] Ut distingatur ab utrisq; reliquis conversionis speciebus, in quibus nulla fit terminorum mutatio, sed solum ordinis vel quantitatis.

1. Universali affirmativa; ut convertatur in seipsam, ut, Omnis homo est vivens, Ergo, omne non vivens est non homo.

Notandum

autem, quod

iste conversi-

onis modus

convenit tum

propositioni

2. Particulari negativa; ut convertatur in seipsam, ut,

Quidam equus non est al-

bus, Ergo, Quoddam non al-

bum non est non equus.

Prima dicitur simplex, quia in ea est simplex & unica mu-

tatio scilicet ordinis predicati &

subiecti, ceteris omnibus

manentibus insuperatis.

Secunda,

De istorum
autem modo-
rum nomini-
bus, nota quod
conversio

Secunda, per accidens: quia
per eam propositio non con-
vertitur secundum se totam,
sed secundum aliquam sui par-
tem, i. non secundum omnia,
sed quaedam subiecta tantum.

Tertia, per contrapositionem,
quia in ea est contraria
terminorum positio, cum
ponantur ut finiti in una, &
ut infiniti in altera propo-
sitione.

Quocirca propria nota conversionis simpli-
cis, est mutatio ordinis subiecti & praedicati,
sine omni alia mutatione. 2. Propria nota
Conversionis per accidens est mutatio quantita-
tis. 3. Propria denique nota conversionis
per contrapositionem est mutatio terminorum
finitorum in infinitos.

De praedictis conversionis modis nota hos
Versus à Sophista.

*fEeI simpliciter, convertitur Ea A per Acci:
Ass O per Contra: sic fit conversio tota.*

Ad hos ritè intelligendos. Nota, quod *A*, est
proprius character & nota, quā Sophista de-
signat propositionem universalem affirman-
tem. *E*. universalem negantem. *I*. particula-
rem affirmantem. *O*, particularem negantem.
Sic igitur intellige. *fEeI*, i. universalis nega-
tiva designata per *E*, & particularis affirma-
tiva designata per *I*, convertuntur simpli-
citer.

citer. *Eu A*, i. universalis negativa designata per *E*, & universalis affirmativa designata per *A*, convertuntur per Accidens. *Ast O*, i. universalis affirmativa designata per *A*. & particularis negativa designata per *O*, convertuntur per contrapositionem.

Ne autem
in proposi-
tionum
conversio-
ne aliqua
difficultas
lateat, ob-
servandæ
sunt hæ
res condi-
tiones.

1. Ut in conversione totum extremum accipiatur, ut hæc propositio, nullus homo est pejor asino, non debet converti, Ergo nullus asinus est pejor homine, quia totum prædicatum non transponitur, sed nihil pejus asino est homo.

2. Ut sit eadem suppositio, & significatio cujusque termini in utraq; Ut hæc propositio, nullus homo est species, non potest converti, ergo, nulla species est homo; quia homo sumitur in priori distributivè, in posteriori confusè.

3. Ut observetur amplificatio in copula, i. conveniens extensio ipsius verbi ad alium tempus ut servetur apta terminorum applicatio. Ut hæc propositio, aliquis vir fuit infans, converti non sic debet, aliquis infans fuit vir, sed aliquis, qui fuit infans, est vir.

SECTIO.

SECTIO. XXI.

Dubitationes resolvuntur.

Ob. Hæc propositio universalis affirmans [*omnis homo est risibilis*] convertitur in hanc (*omne risibile est homo*) simplici conversione ut ex definitione patet: Ergo, universalis propositio affirmans convertitur simpliciter.

Equalibus, cum subjectum & prædicatum æquè latè patent, ut in hac propositione, *homo est risibilis*.

Resp. 1. Propositiones duplices sunt, aliæ ex terminis Inæqualibus, cum subjectum latius patet prædicato, vel è contrà, ut in his propositionibus, *Animal est homo*, *Homo est animal*: de his verò, non de illis intelligitur, quòd simplex conversio negativæ, & non affirmativæ propositioni convenit.

Resp. 2. Vel dicendum, quòd duplex est conversio, Materialis, ex mutuâ terminorum inter se cohærentiâ, & hæc convenire potest universaliter affirmantibus. Formalis, & artificiosa, quæ ex regulis conversionis pendet, & hæc solum negantibus convenire potest.

Ob.

Obiect. Hæc est simplex conversio; *Socrates est homo, quidam homo est Socrates*, quia non est conversio per *accidens*, aut per *contrapositionem*; sed ibi est mutatio quantitatis singularis, in particularem; Ergo simplex conversio male definitur.

Resp. Singularis, & particularis quantitas distinguuntur quoad modum *enunciationis*, non quoad modum *conversionis*; nam idem modus conversionis convenit singularibus & indefinitis, qui convenit particularibus.

Ob. Non sequitur, *Quidam liber est in domo, Ergo, Quædam domus est in libro*. igitur conversio simplex non convenit particularibus.

Resp. Non est legitima conversio, quia totum prædicatum non transfertur in locum subjecti; sed sic converti debet: *Quidam liber est in domo, Ergo, quiddam in domo est liber.*

Obiect. Ubi est mutatio a finito in infinitum, est mutatio quantitatis, sed in conversione per *contrapositionem* est talis mutatio; Ergo est mutatio quantitatis.

Resp. Est mutatio quantitatis in terminis, non in propositione, quæ semper manet in sensu ejusdæ quantitatis, cum idem signum retineatur.

Ob. Conversio est mutatio, ergo ubi est duplex mutatio, non est simplex conversio. At in conversione simplici est duplex mutatio; nam cum subjectum, tum prædicatum mutatur. Diversarum autem rerum diversa est mutatio, ergo non bene definitur simplex conversio.

Resp.

Resp. Est mutatio duplex, si respiciuntur partes Propositionis; sed est unica mutatio, si tota propositio spectetur.

2. Vel dicendum quod sunt duæ mutationes in numero, sed unica in specie.

SECTIO XXII.

De Propositione hypothetica.

Propositio hypothetica est, quæ constat ex pluribus Categoricis per conjunctionem unitis: ut, (homo vivit, & lapis non vivit,) cujus definitionis duæ sunt partes. Prior, *quæ constat ex plurib. categoricis*, spectat ad materiam: nam categoricæ propositiones sunt materia hypotheticæ.

Materia hypotheticæ duplex. { 1. Proxima: ipsæ propositiones categoricæ.
2. Remota: termini simplices, ex quibus Categoricæ conficiuntur.

Posterior (*unitis per conjunctionem*) spectat ad formam: nam forma hypotheticæ est ipsa unio categoricarum per conjunctionem.

Forma propositionis duplex, altera quæ dicitur forma { 1. Partis, quæ in categoricâ est ipsa copula: in hypotheticâ ipsa conjunctio.
2. Totius, quæ in categoricâ est unio extremorum per copulam: in hypothetica est unio Categoricarum per conjunctionem. Est

Est autem triplex propositio hypothetica :

1. Conditionalis.
2. Copulativa.
3. Disiunctiva.

1. Propositio conditionalis est hypothetica, in qua duæ categoricæ conjunguntur per normam conditionis, aut argumentationis, aut causalitatis.

Unde tres sunt species conditionalis.

1. Causalis, in qua uniuntur propositiones categoricæ conjunctione causali, ut quia homo habet pulmonem spirat.

2. Rationalis, in qua uniuntur conjunctione illativa aut argumentationis: ut homo spirat, ergo pulmonem habet.

3. Conditionalis propriè, in qua uniuntur conjunctione conditionis: ut, si homo spirat, habet pulmonem.

Notandum, quòd in hisce omnibus argumentatio includitur, unde propositio altera nominatur antecedens, s. prior, quæ s. habet rationem inferentis: altera vero consequens, quæ nempe habet rationem illatæ: ut in hac causali, quia sol lucet, dies est; prior, sol lucet, est antecedens; posterior, dies est, est consequens.

2. Copulativa propositio est hypothetica in qua conjunguntur plures propositiones categoricæ,

regoricæ, per conjunctionem copulationis: ut, Deus est verus, & omnis homo mendax.

Propositio
copulativa est
duplex, alia

1. Expressa, ubi nota copulationis exprimitur ut in præcedenti instantia.

2. Implicita, in qua invenitur aliquod adverbium conjunctioni implicitè annexum;

1. Temporis: ut Quando ego curro, vos sedetis.

2. Loci: ut, Ubi ego studeo, vos luditis.

Sive

3. Adversationis: ut, *Pavlus* est Apostolus, sicuti *Petrus*.

4. Relationis: ut, Tantum valet arbor, quantum fructus.

Hæ & similes, in quibus est aut expressa, aut tacita copulativa inter copulativas recensentur, quatenus vi & sensu copulativa nota in his semper includitur.

3. Disjunctiva propositio est, in qua connectuntur plures categoricæ per conjunctionem disjunctivam: ut, *Socrates* fuit philosophus, aut *Plato* non fuit.

1. De veritate & falsitate harum propositionum notandum quod conditionalis ea vera, in qua est bona consequentia, i. in qua talis est cohærentia propositionum categoricarum, ut si antecedens sit vera, consequens
etiam

etiam necessario erit vera, ut si homo spiritum ducit, tum vivit.

Ea autem falsa est, in quâ non est certa consequentia, et in qua antecedens vera esse potest interim ut consequens sit falsa; ut (si homo vivit, lucet sol.)

Veritas igitur, conditionalis consistit non in veritate categoricarum ex quibus componitur, sed in ipsarum coherencia.

1. Utrâque pars sit vera.
2. Ad veritatem causalis & rationalis duæ conditiones requiruntur; ut
 - 2. Antecedens sit causa illationis consequentis: si autem altera harum desit, vel altera falsa sit, aut non debita coherencia, falsa erit propositio.

3. *Copulativa* vera est, cujus omnes propositiones categoricæ sunt veræ; illa autem falsa, in qua aliqua ejus pars & aliqua propositio falsa est.

Unde ad veritatem, omnium veritas requiritur; ad falsitatem unus falsitas sufficit: ut hæc vera, (homo est particeps rationis, & equus expers:) hæc autem falsa (homo est rationalis, & equus est risibilis.)

4. *Disjunctiva* ea vera est, cujus aliqua propositio vera est, licet aliæ falsæ sint: falsa vero ea est, in qua ambæ sint falsæ. Quocirca ad veritatem, omnis veritas sufficit, ad falsitatem omnium falsitas exigitur, ut hæc vera: (ignis vel est

est calidus vel frigidus (hæc falsa) vel homo est bos, vel equus est asinus.

Duplicia sunt
accidentia
categoricæ pro-
positionis

1. Immediata, quæ natu-
ram Categoricæ proximè
sequuntur, ut quantitas &
qualitas, & hæc conveniunt
hypotheticæ gratia Catego-
ricæ.

2. Mediata, quæ secun-
dario & mediante quantita-
te & qualitate conveniunt,
ut oppositio, æquipollentia,
conversio, & hæc hypotheticæ
omnino non conveniunt.

Obiect. Hæc est conditionalis, si sol lucet,
tum bos est animal, sed nec vera, quia conse-
quentia mala est; nec falsa, quia ea non est fal-
sa, cujus omnes partes sunt veræ, Ergò condi-
tionalis malè definitur.

Resp. In ea
conditionali
duo spectan-
tur;

1. Materia, i.e. categoricæ
ex quibus conficitur; & quo-
ad hanc est vera.

2. Forma & consequen-
tia unius ad alteram, & quo-
ad hanc falsa est.

Ob. Illa propositio est copulariva, *Socrates*
& *Plato* philosophantur, sed in ea non sunt duæ
propositiones categoricæ, ut per se patet, ergò
non est hypothetica. Major manifesta est, quia
est in ea copulatio, ergò est copulativa.

Resp. Copulatio est duplex

1. Imperfecta sc. terminorum, quando in uno subjecto unôve prædicato plures termini copulantur per conjunctionem, & talis non facit hypotheticam propositionem.

2. Perfecta, sc. Propositionum, quando plures propositiones copulantur, & talis hoc in loco intelligitur, est ergo ea copulativa, quantum ad subjectum, non vel secundum se totam.

Ob. Totum nihil aliud est, quàm omnes suæ partes, ergo ut tota copulativa falsa sit, necesse est, ut omnes ejus partes sint falsæ, & cōsequenter una pars non sufficit ad falsitatem copulativæ.

Resp. Totum capitur

1. Distributivè pro omnibus partibus sigillatim acceptis; & sic si tota sit falsa, singulas partes oportet esse falsas.

2. Collectivè pro omnibus simul sumptis, & sic nisi omnes partes veræ sint, propositio integra falsa erit.

Ob. Conjungere & disjungere sunt contraria: at contraria eidem simul non conveniunt, ergo eadem conjunctio non potest simul conjungere & disjungere easdem propositiones; at conjunctio disjunctiva conjungit eas propositiones: ergo non disjungit.

Resp. Conjungere & disjungere non sunt contraria,

contraria, nisi idem modus intelligatur; sed est hic d. versus modus; nam nota disjunctiva conjungit eas quantum ad voces: disjungit verò quantum ad significata.

Obiect. Hæc disjunctiva est vera, (*Johannes* cras ægrotabit, vel cras non ægrotabit;) sed neutra ejus propositio est vera, quia aut prima, aut secunda; sed ad neutram partem responderi potest.

Resp. Est altera earum vera, non determinatè, sed indeterminatè; & sic disjunctiva vera requirit aliquam partem veram, vel definitè, vel saltem indefinitè.

Ob. Hæc est hypothetica: (*Socrates* est philosophus, qui alios docet philosophari;) nam non est categorica, cum constet ex duabus categoricis; in ea tamen duæ categoricæ non ununtur per conjunctionem, ergo hypothetica malè definitur.

Resp. Omnis hypothetica constat ex categoricis unitis per conjunctionem aut explicitam & apertam, aut implicitam & intellectam; sic in ea propositione nota copulativa intelligitur in relatiyo (*qui*) *Socrates* est philosophus, & alios philosophari docet.

SECTIO

SECTIO XXIII.

De Propositione modali.

Triples est
modus,

1. Nominis, ut adjectivū, ut
in hac, Homo doctus disputat.

2. Verbi, ut adverbium, ut
Homo præclare disputat; sic
ut adjectiva determinationes
sunt nominum, sic & adver-
bium verborum.

3. Propositionis, qui mo-
dum compositionis subjecti
cum prædicato determinat,
ut verum, falsum, impossibile,
& possibile, necessarium, con-
tingens.

Sunt autem
hi duplices; alii
nempe deter-
minant secun-
dum

1. Qualitatem solum pro-
positionis, sic *verum*, vel *fal-
sum* modi sunt.

2. Qualitatem materiæ
propositionis, quæ sc. indicat
qualis ipsa materia est, & sic
solum quatuor jam postremo
nominati, propositiones mo-
dales constituunt.

Def. Est igitur modus vox quædam propositionis
compositionem ratione materiæ determinans.

1. Ut determinet non a-
liquam propositionis partem

E

sed

Unde duæ
conditiones re-
quiruntur ad
rationem mo-
di, nempe

sed totius propositionis com-
positionem à nominis ver-
bique modis distinguatur.

2. Ut determinet eam ra-
tione materiæ, i. ostendat cu-
jus materiæ propositio est, ut
distinguatur à verâ & falsâ,
quæ solùm qualis sit compo-
sitio designant, sine respectu
ad materiam.

Def. Modalis propositio est, quæ aliquo ex
his quatuor modis est determinata. Necessari-
um, Contingens; Impossibile, Possibile.

1. Necessarium est, quod non aliter se habere
potest, ut (necessarium est hominem vivere.)

2. Impossibile est, quod non potest ita se ha-
bere, ut (impossibile est hominem esse asinum.)

3. Contingens, quod est & potest non esse;
ut (contingens est me legere.)

4. Possibile est, quod non est, & potest esse; ut
(possibile est aquam esse calidam.)

1. Nominaliter, ut
(possibile est homi-
nem currere. Ne-
cessarium est homi-
nem spirare.)

2. Adverbialiter,
ut (homo possibi-
liter currit. Ho-
mo necessariò spi-
rat,

Notan-
dum, quod
hi modi
ponuntur
dupli-

1. Ex parte
vocis, quia
ponuntur
in proposi-
tione inter-
dum, nem-
pe

citer in
propositio-
ne; altera
enim est
differentia

1. Ex par-
te loci ejus
in proposi-
tione, quia
ponuntur

1. In principio;
ut (impossibile est
hominem esse lapi-
dem.)

2. In fine: ut
(homo est animal
necessariò).

3. In medio, ut
(homo possibiliter
currit.

Est autem mo-
dalis duplex,

1. Composita, in quâ idem
tempus importatur, ut (im-
possibile est sedentem am-
bulare, & ambulare dum
sedeat.)

2. Divisa, in quâ aliud
tempus intelligitur, ut (po-
ssibile est sedentem ambula-
re, & eum, qui jam sedet
posthac ambulare.

Notandum autem, quòd optima ratio discer-
nendi sensum divisum à composito, à loco i-
pso modi requiri potest, nam si in eâ propo-
sitionem modus ponatur, ut (homo albus possi-
biliter est niger) sensum divisum facit; at si ex-
tra propositionis materiam in principio ejus
aut fine, ut impossibile est hominem album esse
nigrum (hominem album esse nigrum impos-
sibile est) sensum compositum facit.

Not. Si quis hanc differentiam observat, au-

thoritatè fortassis aliquorum exemplorum *Aristotelis*, ut nullo præcepto facile convinci potest.

1. Materia, quæ nihil aliud

Notandum, } est, quàm ipsa categorica pro-

quod moda-

positio.

lis propositio.

2. Forma, quæ nil aliud est,

nis duæ sunt

quàm, modus ipse ad determi-

partes,

nandum categoricam adhibi-

tus,

SECTIO XXIV.

De accidentibus modalis propositionis.

Duplex est quantitas } 1. Dicti.
modalis propositionis, } 2. Modi.

1. Dicti, et ipsius categoricæ inclusæ in modalis, & sic quadruplicem quantitatem habet: sicut pura categorica propositio.

2. Modi, & sic dividitur in universalem & particularē; nulla autem modalis ex parte modi indefinita est aut singularis: Prior quantitas materialis est: Posterior formalis dici potest.

1. Propositio modalis universalis est, quæ habet modum universalem, ut necessarium & impossibile.

2. Propositio verò modalis particularis est, quæ modum habet particularem, ut possibile & contingens.

Affir.

Affirmatio etiam & negatio in } 1. Dicti. }
modali esse potest duplex. Altera } 2. Modi. }

1. Modi, quando ipse modus negatur, & quando negatio præponitur modo, ut, non necessarium est hominem esse animal.

2. Dicti, quando ipsa copula negatur, sicut in pura categorica: ut, necessarium est hominem non esse asinum. Simile dicendum de affirmatione, 1. Esse aliam Modi, quando negatio modum non præcedit.

2. Aliam Dicti, quando non præcedit copulam.

Ex quibus illa modalis simpliciter affirmativa aut negativa dicitur, quæ quoad modum talis est; illa verò quæ quoad dictum talis, secundum quid modalis dicitur affirmativa vel negativa.

Unde patet eandem modalem et affirmativam|negativamque diversâ ratione esse posse: sicut ex modo et copula, alterum quandoque affirmatur altero negato.

Regulæ veritatis & falsitatis modalium propositionum.

1. Propositio modalis de necessario vera est cujus materia necessaria est, ut necesse est hominem esse animal: falsa, cujus materia, aut impossibilis est, aut contingens, ut necesse est hominem esse bovem, necesse est hominem esse album.

2. Propositio modalis de impossibili vera est, cujus materia est impossibilis, ut impossibile est hominem esse equum: falsa vero, cujus

materia vel est necessaria, vel contingens, ut impossibile est hominem esse animal, impossibile est hominem esse album.

3. Propositio modalis de possibili vera est, cujus materia aut necessaria est aut contingens, ut possibile est hominem vivere, possibile est hominem currere: falsa cujus materia est impossibilis, ut possibile est hominem esse asinum.

4. Propositio modalis de contingenti falsa est, cujus materia aut est necessaria, aut impossibilis; ut contingens est hominem esse corpus, contingens est hominem esse brutum.

Notandum, quod omnes veræ propositiones modales necessariae sunt, omnes falsæ impossibiles: nam quamvis materia alicujus modalis et categorica, quam includit, sit contingens, tamen ipsa modalis contingens non est: ut hæc propositio de modo contingenti, Contingens est hominem esse album, est necessaria, quia ita est, nec potest aliter esse quam contingens. Ista autem impossibilis est, equum esse album, est necessarium, quia licet equus potest esse album, non tamen potest esse necessarium, equum esse album.

Not. Aliud igitur est esse contingentem propositionem, et esse de modo contingenti: seu aliud est esse categoricam propositionem puram contingentem, aliud esse categoricam propositionem modalem contingentem.

Object. Determinatio est actio, quia determinare

minare est agere, sed modus non est actio, ergò
ma'è definitur modus esse determinatio propo-
sitionis.

Resp. Ali-
quid deter-
minat pro-
positionem
dupliciter

1. Effectivè, & sic proferens
propositionem omnimodè ip-
sam determinate dicitur, & hoc
est agere.
2. Formaliter, & sic ipse mo-
dus propositioni adhibitus ip-
sam determinat, & hoc non est
agere.

* *Objeſt.* Si modus sit determinatio propoſiti-
onis, tum propositio, quæ caret modo, est in-
determinata, & per consequens indefinita, ac
omnis propositio modo carens non est indefi-
nita. Ergo.

Resp. Inde-
terminatio est
duplex, alia
quoad

1. Quantitatem, sic om-
nis propositio est indetermi-
nata.

2. Compositionem subje-
cti cum prædicato, & sic om-
nis pura categorica indeter-
minata est, quia nullus mo-
dus, signûve in propositio-
ne ponitur, quod indicare
possit, qualis compositio est.

Ob. Per se & per accidens faciunt modalem
propositionem, ut per se, *Socrates est animal*,
ergo non sunt quatuor solùm modi.

1. Primarii, solùm quatuor
nominati.

Resp. Modi
duplices sunt

2. Secundarii, & sic sunt multò plures, ut utile, inutile; certum, incertum; per se, per accidens; qui tamen omnes ad quatuor prædictos reducuntur: sicut per se sub necessario, per accidens sub continenti continentur.

Ob. Ista est Propositio modalis: (Possibile est *Socratem* currere,) sed in ea non est propositio determinata, ergo modalis malè describitur; minor patet, quia (*Socratem* currere) non est propositio.

Resp. Est propositio implicita, nam (est possibile *Socratem* currere) significat (est possibile ut *Socrates* sit currens;) licet ergo non sit propositio formaliter & explicata, est tamen virtualiter & implicitè.

Ob. Modus in modalibus est earum forma: sed quantitas sumitur ex materia non forma: ergo ex modo quantitas earum haberi non potest.

Resp. Quantitas subjectorum, sicut in puris Categoricalis, materiam sequitur, sed quantitas compositionis subjecti cum prædicato, sicut in modalibus, formam sequitur.

Ob. Affirmatio & negatio sunt contraria: ergo eadem modalis affirmativa & negativa esse non potest.

Resp. Verum est ratione eadem: ac quæ est affirmativa ratione modi, potest esse negativa ratione copulæ, vel è converso.

S E C T I O. XXIV.

De Argumentatione.

EXplicatis partibus materialibus argumen-
tationis, deinceps de ipsa argumentatione
dicendum est.

Def. Est autem argumentatio oratio, in qua
propositio una ex alia vel aliis consequi dicitur.

1. Quia vox simplex nequit esse argumen-
tatio, dicitur oratio: ut, homo est animal, ergo
homo est corpus.

2. Dicitur (in qua una propositio denotatur
sequi ex alia vel aliis) quia sat non est ad natu-
ram argumentationis, ut una sequatur ex altera,
nisi in tali ratione exprimatur ipsa consecutio:
ut homo est animal, & homo est corpus, argu-
mentatio non est, licet in re ipsa una sequatur
ex altera, nisi per notam illationis explicetur.

1. Illam ex qua altera in-
fertur, ut in precedenti ex-
emplo, homo est animal, et
hæc nominatur antecedens.

Unde apparet
tres esse argu-
mentationis
partes: nempe,

2. Illam, quæ inferitur; ut
in eodem exemplo homo est
corpus, & hæc nominatur
consequens.

3. Ipsam notam illationis,
exprimentem consecutionem,
ut ergo, igitur, &c. quæ est
quasi vinculum & nodus an-
tecedentis & consequentis.

1. Materiales, ut antecedens & consequens, ex quibus materialiter argumentatio conficitur.

Notandū,
quod harum partium aliarum sunt nempe

2. Formales; forma autem argumentationis alia nempe quoad

1. Vocem, ut nota illationis.

2. Significationem, ut ipsa connectio antecedentis, & consequentis, et ipsa consequentia, quam illationis nota designat.

Notandū,
quod antecedens in argumentatione binis formis esse potest, nempe

1. Simplex, ut in Enthymemate, ubi unica propositio praecedit notam illativam, ut homo est corpus, ergo est substantia.

2. Duplex, ut in syllogismo; ubi duae propositiones praecedunt notam illativam, ut omne animal est corpus, omnis homo est animal, ergo omnis homo est corpus: quarum priorem maiorem appellant, posteriorem minorem.

Dividitur argumentatio dupliciter, & secundum

1. Qualitatem.
2. Substantiam.

Argu

Argumenta-
tionum quoad
qualitatem alia
est

1. Bona, in qua consequens
necessariò infertur ex antecede-
dente: ut, homo loquitur, ergo
habet linguam.

2. Mala, in qua consequens
non rectè infertur ex antecede-
dente: ut, homo loquitur,
ergo est doctus.

Consequen-
tia autem bona
est duplex:

1. Quoad materiam, in qua
ob ipsarum rerum conjuncti-
onem necessariam, una ex al-
terâ necessariò infertur; ut,
*Socrates est homo, ergo So-
crates est rationalis.* Ibi enim
bona consequentia est solum
ob necessariam connexionem
hominis & rationis.

2. Quoad formam, in qua
propter modum collocandi
una sequitur ex altera; &
non ob ipsarum rerum neces-
sariam conjunctionem, sed
propter modum collocationis
propositionum. De Signis &
Modis vide post.

Quoad formam autem hæc bona est conse-
quentia, licet non quoad materiam; Omnis
lapis est animal, omnis homo est lapis, Ergo
omnis homo est animal. In hac enim licet
nulla sit ipsarum rerum connexio, tamen pri-
oribus illis positis, necesse est sequi id quod
infer-

infertur, propter modum collocandæ hujus argumentationis in figura & modo.

Secundò, divisio argumentationis quoad substantiam, est generis in suas species.

Quatuor enim } 1. Syllogismus.
species sunt: } 2. Enthymema,
 } 3. Inductio.
 } 4. Exemplum.

Syllogismus } 1. Categoricalus.
autem duplex: } 2. Hypotheticus.

Def. Est autem Syllogismus argumentatio in qua quibusdam positis & concessis, necesse est aliud evenire per ea quæ posita sunt & concessa.

1. Oratio ponitur loco } 1. Remorum; sic
generis: duplex enim syl- } oratio.
logismi genus. } 2. Proximum; sic
 } argumentatio ge-
 } nus est.

2. *In qua quibusdam*] i. quibusdam propositionibus, quæ particula ponitur ad differentiam enthymematis, in quo unica est præmissa saltem formaliter & quod vocem, at in syllogismo plures præmissæ esse debent.

3. *Positis.*] i. dispositis in modo & figura ad differentiam inductionis & exempli, in quibus propositiones secundum modum & figuram non disponuntur.

4. *Necesse est evenire*] i. sequi & inferri in conclusione, quæ particula ponitur ad differentiam Sophisticorum syllogismorum, in quibus, licet

licet conclusio apparet sequi ex præmissis, non tamen necessario sequitur.

5. *Aliud*] i. aliam propositionem, nempe conclusionem, quæ ponitur ad differentiam fallaciæ (in petitione principii) ubi conclusio eadem est cum præmissis.

Syllogismus
autem duplex
est, nempe

1. Perfectus, qui evidentem
habet necessitatem suæ illatio-
nis, sicut sunt syllogismi, qui
in quatuor modis primæ figu-
ræ efformantur.

2. Imperfectus, qui non ha-
bet necessitatem suæ illationis
evidentem, ut syllogismi in
aliis modis & figuris confecti;
qui aliter evidentiam suæ il-
lationis non habent, quàm
per eorum reductionem ad syl-
logismos primæ figuræ.

Syllogis-
mus du-
as habet
partes,
nempe

1. Mate-
riam, quæ
duplex:

2. For-
mam, quæ
etiam du-
plex:

1. Remota, sunt ter-
mini ex quibus pro-
positiones constântur.

2. Propinqua, sunt
propositiones ex qui-
bus immediatè con-
ficitur syllogismus.

1. Ex parte terminotû,
quæ appellatur figura.

2. Ex parte propositi-
onum, quæ nominatur
modus.

De materia remota, nempe terminis

Notandum, quod tres sunt termini in omni syllogismo, nempe

1. Major.
2. Minor.
3. Medius.

Major terminus, vel majus extremum est, quod conjungitur cum medio in majore propositione.

Minor terminus, vel minus extremum est, quod conjungitur cum medio in minore propositione.

Medius verò terminus, est qui bis sumitur ante conclusionem, ipsam verò conclusionem non ingreditur, ut, Omne animal est corpus, omnis homo est animal, ergo omnis homo est corpus.

(Animal) est medius terminus, (corpus) est major, (homo) est minor.

Notandum, quod omnis terminus bis ponitur in Syllogismo, major in majore propositione & conclusione; medius in majore & minore, nec omnino in conclusione; minor in minori propositione & conclusione.

Medius autem terminus nominatur à dialecticis,

1. Medium, quatenus unit & conjungit unum extremum alteri.
2. Argumentum, quatenus est causa, ut conclusioni, de qua dubitatur, fides adhibeatur.

De

De materiâ propinquâ, i. propositionibus. Propositiones item in omni Syllogismo tres sunt, nempe,

1. Major quæ à dialecticis interdum absolute propositio nominatur, prima i. Syllogismi enuntiatio.

2. Minor etiam assumptio dicitur, quæ est secunda syllogismi enuntiatio.

3. Conclusio, quæ notam illationis sequitur, & ex majori & minori inferitur, & est tertia syllogismi enuntiatio.

De formâ } Figura autem syllogismi est
remota, scil. } medii termini cum cæteris dis-
figura, } positio quoad subjectionem &
} prædicationem.

1. Altera in qua medium est subiectum majoris propositionis, & prædicatum minoris, ut omne animal est corpus, v. de instantiam præcedentem.

Est autem } 2. Altera est in qua medium
figura tri- } est prædicatum in utrâque pro-
plex, } positione si majori & minori.

3. Altera in qua medium sub-
jectum est in propositione utrâ-
que; ut, omnis homo est corpus,
aliquis homo est animal, ergo
aliquod animal est corpus. Unde
versus, (Sub. præ. prima; bis præ;
secunda; tertia bis Sub,

Sic

Sic exponitur; medium in prima figura, subiectum est in una præmissa, prædicatum in altera; in secunda figura, bis prædicatum, et prædicatum in utrâq; præmissa, in tertia figura bis subiectum, et subiectum in utrâque præmissa.

De forma
propinqua, i.
modo.

Modus est ordinatio propositionum in syllogismo secundum certam qualitatem et quantitatem.

Syllogismorum
autem modus
duplex est; alii
enim sunt

1. Indirecti, in quibus infertur conclusio, in qua minus extremum de maiori prædicatur; ut omne animal est vivens, Omnis homo est animal, ergo aliquod vivens est homo.

2. Directi in quorum conclusione maior extremitas prædicatur de minore, ut omne animal est vivens, omnis homo est animal, ergo omnis homo est vivens.

Eorum autem qui
directè concludunt,
alii sunt

1. Perfecti.

2. Imperfecti.

1. Perfecti, qui per se apparent necessario concludere, et qui ita perspicuè et clarè conclusionem inducunt, ut ipso rationis lumine eius firmitas in concludendo perspiciatur, et tales sunt modi quatuor in prima figura.

2. Imperfecti, qui per se non ita apparent
necessa,

cessario concludere, sed per reductionem ad alios syllogismorum modos evidentes fiunt; tales verò sunt inodi secundæ tertiæque figuræ, qui ad modos primæ figuræ reducuntur, ut infrà dicemus.

Omnia autem modorum nomina numero novem decem, his versibus continentur à Sophista. 1. Barbara. 2. Celarent. 3. Darii. 4. Ferio. 5. Baralipon. 6. Celantes. 7. Dabitis. 8. Fapesmo. 9. Frisefomorum. 10. Cesare. 11. Camestres. 12. Festino. 13. Baroco. 14. Darapti. 15. Felapton. 16. Disamis. 17. Datisi. 18. Bocardo. 19. Ferison.

Notandum quòd novem priores ex his modis ad primam figuram pertinent, quatuor sequentes ad secundam, sex ultimi ad tertiam.

Ex modis autem primæ figuræ quatuor priores directi sunt, quinque verò posteriores indirecti, in quibus quantum ad positionem terminorum in præmissis, nulla est differentia à perfectis modis, sed solum quia est inversio terminorum in conclusione.

Quia in directis major terminus prædicatum conclusionis est, minor subjectum: In indirectis verò minor terminus prædicatum, & major subjectum.

Notandum autem quòd ex ea literarum observatione, de qua suprà diximus in conversione, facile est, syllogismos per omnes formare modos. Nam *A.* universalem affirmativam denotat, *E.* universalem negativam, *I.* particularem

rem affirmativam, O particularem negativam

Deinceps notandum in singulis dictionibus esse tres syllabas, nam ubi sunt plures, ultimæ adjiciuntur metri causâ: per primam syllabam Major intelligitur, per secundam minor, per tertiam Conclusio, ut in his exemplis.

		Omnia virtus est qualitas.
		Omnia justitia est virtus,
		Ergo
		Omnia justitia est qualitas
		Nullus homo est expertus
		rationis:
Fig.	1. Barbara	Omnia asinus est expertus
		rationis; Ergo
		Nullus Asinus est homo.
		Omne animal est vivens.
		Omne animal est corpus;
		Ergo
		Aliquod corpus est vivens

Duplices sunt regulæ syllogismo-
rum, aliæ
 1. Generales omnium figurarum.
 2. Speciales, quæ diversarum dictionum, versis figuris conveniunt.

Regulæ generales, quæ in omni syllogismo observantur, quatuor sunt.

1. Prima, Ex ambabus præmissis particularibus nihil sequitur in syllogismo, & quando utraq; præmissa particularis est, nulla conclusio ex his inferri potest.

2. Secunda;

2. Secunda ex ambabus præmissis negativis in syllogismo nihil sequitur.

3. Tertia, Si aliqua præmissarum particularis sit, oportet conclusionem esse particularem, nam particularis conclusio recte inferri potest ex universalibus præmissis, s. d. nunquam universalis conclusio ex præmissâ particulari.

4. Quarta, Si aliqua præmissarum fuerit negativa, oportet conclusionem esse negativam, nam ex puris affirmativis nunquam concluditur negativa.

De particularibus autem regulis, observandum quod duæ sunt catholice regulæ primæ figuræ,

1. Prior est, In modis directis & perfectis primæ figuræ, semper oportet majorem esse universalem.

2. Posterior est, In modis directis et perfectis primæ figuræ, semper oportet minorem esse affirmativam; unde si vel major sit particularis, aut minor negativa in primâ figurâ, nihil sequitur.

Secundæ item figuræ sunt duæ leges et regulæ, 1. prima, oportet majorem semper esse universalem in secunda figura.

2. Secunda, oportet conclusionem in secunda figura semper esse negativam; unde ubi in secunda figura aut major particularis est, aut affirmativa conclusio, nihil sequitur.

Tertiæ item figuræ duæ regulæ. 1. Prima oportet minorem in tertia figura semper esse affirmativam.

2. Secun-

2. Secunda, oportet conclusionem in tertia figura semper esse particularem; unde si aut minor sit negativa, aut conclusio universalis in tertia figura, nihil sequitur.

Not. Veritas harum particularium regularum clarè apparebit, inspiciendo particulares modos cuiuslibet specialis figuræ.

Object. Argumentatio est actio rationis, nam idem est argumentari quod discurrere; discurre-
re autem est propria actio intellectus, at oratio
est actio linguæ, dicitur enim oratio quasi oris
ratio, ergo argumentatio non est oratio.

1. Formaliter, quoad essen-
tiam, sic est interior discursus
intellectus.

Resp. Argu-
mentatio con-
sideratur tum

2. Significativè, quoad ex-
pressionem, sic est exterior
discursus, oris et oratio, unde
argumentatio non aliter ora-
tio dicitur, nisi quatenus ex-
primitur oratione.

Ob. Bona est ea argumentatio in qua om-
nes leges argumentationis observantur; sed in-
argumentatione mala, ut homo est animal, ergo
homo est Asinus observantur omnes condi-
ones, cum omnes partes legitimas habeat, 1.
Antecedens, 2. Consequens, 3. Notam. Ergo
argumentatio mala est bona.

1. Quoad formam, sic est
bona.

2. Quoad materiam, sic est
mala

Ref. Argu. mala. Nam ut sit bona secundum
mentatio formam, satis est ut denotetur
bona bifa- per notam conclusionis unam in-
riam dici- ferri ex altera, at verò ut sit bona
tur, aut secundum materiam, requiritur
 ut reipsa inferatur: Et ut conse-
 quens necessario pendeat ab an-
 tecedente.

Object. Una species ejusdem generis non
 prædicatur de altera, sed exemplum est indu-
 ctio, & Enthymema syllogismus, ut inquit *A-*
rist. lib. 1. Demonstrat. cap. 1. ergo membra cona-
 funduntur, & mala est divisio.

Resp. Syllogis- 1. Perfectus, ex tribus con-
mus duplex stans propositionibus, & talis
est, non est enthymema.
 2. Diminutus, ex duabus
 conflat, & talis ibi dicitur
 enthymema.

1. Consummata, quæ est
 processus ab omnibus singu-
 laribus ad ipsam universale.
Inductio i- 2. Inchoata, quæ est ab
tem duplex est, uno aut ab aliquibus singu-
 laribus ad aliquid universa-
 le, & hujusmodi inductio
 exemplum est.

Object. Omnes species argumentationis ad
 Dialecticâ spectant, sed solum inductio & syl-
 logismus ad dialacticam spectant, affirmante
Aristotele

Aristotele allegato loco; Enthymema vero & Exemplum ad oratores, ergo Enthymema & Exemplum non sunt species argumentationis.

Resp. Duo spectantur in 1. Doctrina exemplo & Enthymemate: 2. Et usus.

1. Doctrina & modus docendi præcepta quibus sunt formanda, & sic pertinent solum ad Dialecticam.

2. Usus & praxis, & exercitium ipsorum præceptorum, et sic spectant ad orationem: non enim docet orator quomodo fabricanda sunt, sed à Dialectica fabricatis utitur.

Object. Omne genus convenit æqualiter suis speciebus, non uni magis quàm alteri, sed argumentatio illis convenit inæqualiter, ut magis syllogismo quam cæteris, cum syllogismus sit perfectissima argumentatio, Ergo,

1. Essentiam, quæ definitione explicatur, sic æquè convenit universis.

Resp. Argu- 2. Effectum, & actum promentatio confi- bandi et faciendi fidem, sic deratur quod maxime syllogismo, inde Inductioni, Deinceps Enthymemati, postremo Exemplo.

De Syllogismo.

Object. Definitio constare debet ex genere proprio et differentia, ut asserit *Arist. lib. 6. Topicorum, cap. 3.* at oratio non est proximum syllogismi genus, sed argumentatio; ergo male definitur.

Resp.

Resp. Conveniens est, necessarium non est, ut docet *Arist.* eodem in loco.

Nam duo spectantur in definitionis constructione, nempe

1. Modus, qui est ex genere & differentia.

2. Finis, qui est evidentia rei definitæ; in modo ergo artem respicimus, in fine cognitionem: quamvis ergo ex ratione artis consisteret ex genere proximo, tamen ratione finis potest ex remoto, ubi ipsum est notius.

Obj. Si in Syllogismo omni necesse est sequi conclusionem ex præmissis, tum omnis syllogismus necessarius est & demonstrativus, nullus autem topicus; at id falsum est: Ergo.

1. Consequentia, quoad connexionem conclusionis cum præmissis, & hæc est in omni legitimo syllogismo.

Resp. Duplex intelligitur necessitas, in syllogismo,

2. Veritatis, quoad ipsas propositiones, & hæc est solum in demonstrativo. Prior necessitas est hypothetica, quia concessa præmissarum veritate, necesse est sequi conclusionem: Posterior autem est positiva; posterior demonstrativo propria, prior omnium communis.

Ob. In qualibet propositione sunt duo termini,

mini, sed tres sunt propositiones in Syllogismo; ergo sunt sex termini & non solum tres.

Resp. Nego argumentum, quia quilibet terminus bis accipitur in syllogismo; sunt ergo tres solum diversi in specie, licet sex sunt quoad numerum.

Obiect. Omnis terminus est quiddam extremum; at medium non est extremum; ergo nullus est mediusterminus.

Resp. Medius terminus consideratur respectu

1. Præmissarum, quas semper aliquâ ex parte terminat, & sic est extremum.
2. Extremitatum, quas unit & conjungit, & sic est medium.

Obi. Syllogismus constat ex duabus tantum propositionibus, ut affirmat *Arist. lib. 1. Demonstr. cap. 3.* Ergo non constat ex tribus.

Resp. Constat ex duabus tantum propositionibus; verum est præmissis, & eas *Arist.* intelligit.

Nam duplex est modus propositionum in syllogismo, nam alie se habent

1. Activè, quæ scil. ad alias inferunt ut præmissæ, & tales duæ solum sunt in syllogismo.
2. Passivè, quæ scil. ab aliis inferuntur, ut conclusio, & talis in syllogismo unica.

Obiect. Dispositio est actio, & disponere est agere, at figura non est actio; ergo non est medium termini dispositio.

Resp.

Resp. Dispositio capitur bifariam, nempe {

1. Pro actu disponendi, & sic est actio.
2. Pro modo & ordine disponendi, & sic non est actio; & sic sumitur à sophista.

Ob. Id quod prædicatur de utriusque extremitatibus, est super utriusque extremitates: id quod subicitur utriusque est infra utriusque: at medianni non est supra aut infra extremitates, sed inter utrumque; ergo medium non est prædicatum in secundâ figurâ, & subjectum in tertiâ.

Resp. Medium duplex, alterum {

1. Positione
2. Coniunctione.

1. Positione, quod scilicet inter extrema ponitur, ut centrum in circulo.

2. Coniunctione, quod unit & coniungit extrema, & tale est medium in secunda et tertia figura. Nam licet sit supra vel infra extrema, quoad positionem & prædicationem, est tamen inter extrema quoad coniunctionem, quatenus coniungit extrema in conclusione. At medium in prima figura est utroque modo medium.

Obiect. Impossibile, & necesse modus est, ut supra dictum est, at non est ordinatio propositionum in syllogismo quoad quantitatem & qualitatem, ergo modus malè definitur.

Resp. Modus duplex, {

1. Propositionis, qui in propositionis determinatione consistit, de qua dictum est.
2. Syllogismi, qui scilicet in ordinatione propositionum consistit, & talis hic definitur.

Obiect. Sequitur, *Socrates est corpus: Socrates est rationalis, ergo quoddam rationale est corpus; ergo sequitur conclusio ex paribus particularibus.*

Resp. Duplex est SyHogismus $\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{ Expositorius \& informis.} \\ 2. \text{ Figuralis \& artificiosus.} \end{array} \right.$

1. Expositorius et informis, qui est ille, cujus Medium est singulare singulariter acceptum.

2. Figuralis et artificiosus, qui sc. in modum et figuram compingitur. Prior esse potest ex singularibus, hic verò nunquam: itaq; quando dico syllogismum non esse ex particularibus, intelligo compactum in modo et figurâ.

Obiect. Medium in prima figura includitur in minori termino necessario. At minor terminus ingreditur conclusionem; ergo et medium conclusionem ingreditur.

Resp. Ingreditur quidem per Accidens, idque secundum rem, sed non ingreditur per se et secundum vocem, eo sc. modo quo ponitur in præmissis.

Obiect. Sequitur in secunda figura. Omne risibile est animal rationale, Omnis homo est animal rationale, ergo omnis homo est risibilis; ergo sequitur conclusio affirmans in secunda figura.

Resp. Consequutio duplex est $\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{ Materialis.} \\ 2. \text{ Formalis.} \end{array} \right.$

1. Mate,

1. Materialis, quæ est ex rerum coherentia, et talis bona consequentia affirmativa esse potest in secunda figura, ubi omnes termini æquales sunt.

2. Formalis, quæ est ex propositionum dispositione, et quæ est in aliquo istius figuræ modo et talis solum est negativa in secunda figura.

SECTIO. XXVI.

De reductione Syllogismorum.

NOtandum, quod modi posteriorum figurarum ad primæ figuræ modos reduci possunt.

Consideranda autem
sunt in reduct. one

1. Finis & causa.
2. Modus & regulæ, quibus reductio perficitur.

1. Causa est imperfectio eorum syllogismorum, qui in earum figurarum modis efformantur.

2. Finis & usus, ut syllogismus in quibus p. r se non appareat concludendi necessitas, fides & evidentia adhibeatur.

Reductio autem est duplex

1. Per ostensionem.
2. Ad impossibile.

1. Per ostensionem, quæ est, cum aliquis imperfectus syllogismus ad perfectum reduci-

tur per conversionem, alicujus propositionis per eosdem terminos, ut in Cæsare: Nullus homo est immortalis, omnis Angelus est immortalis, ergo nullus Angelus est homo: Ad Celarent, per simplicem conversionem majoris: Nullum immortale est homo, Omnis Angelus est immortalis, ergo nullus Angelus est homo.

1. Ad impossibile, quæ est cum ex contradictorio conclusionis, cum aliqua præmissarum, infertur contradictorium alterius præmissæ, ut in Baroco: Omne vivens est animal, aliquis lapis non est vivens.

Retineatur maior, Omne vivens est animal; sumatur contradictorium conclusionis, Omnis lapis est vivens, & infertur in Barbara contradictorium minoris, Omnis lapis est animal.

1. De modo autem reductionis notandum primò, quòd sunt quatuor consonantes *B. C. D. F.* Quocirca omnes aliarum, figurarum modi reducendi sunt ad eos modos, qui ab eadem consonante incipiunt, ut Cæsare & Camestres ad Celarent, Baroco & Bocardo ad Barbara, &c.

2. Secundò, notandum, quòd & quatuor aliæ consonantes sunt in syllabis, Primò *S.* & hæc denotat propositionem per vocalem præcedentem designatam convertendam simpliciter. Tercio *M.* et hæc notat transpositionem præmissarum, ut ex majori fiat minor. Secun-

dò P. & hæc notat eodem modo conversionem per accidens. Quartò C. & hæc notat talem modum reducendum per impossibile sumpto contradictorio conclusionis loco præmissæ notatæ per vocalem antecedentem.

SECTIO XXVII.

De Enthymemate.

Df. **EN**thymema est syllogismus imperfectus, in quo ex unicâ propositione inferitur conclusio, ut, omne animal vivit, ergo omnis homo vivit.

Notandum, quod syllogismus formaliter perfectus ex duabus præmissis conclusionem inferentibus consistit.

Ideoque cum Enthymema ex unicâ præmissâ constet, igitur imperfectus, quoad materiale sc. aut formale perfectionem syllogismi esse dicitur: est tamen perfectus virtualiter, quatenus per unam præmissam explicatam, alteram in mente habet intellectam, unde æque firmum probandi robur habet atque syllogismus.

Syllogismus $\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{ Evidentiam probatio-} \\ \text{dicitur imper-} \end{array} \right.$ nis.
fectus biformi- $\left\{ \begin{array}{l} 2. \text{ Firmitatem probatio-} \\ \text{ter, \& quoad} \end{array} \right.$ nis.

Quoad evidentiam probationis, & sic Enthymema imperfectus syllogismus verè dicitur, cum alterâ præmissa careat, ex quâ inferitur conclusio.

E 3.

Quoad

Quoad firmitatem probationis : et sic Enthymema imperfectum non est intelligentibus auditoribus, neque minorem necessitatem habere videtur quàm syllogismus.

Reductio ad Syllogismum.

Reducitur autem Enthymema ad Syllogismum per appositionem præmissæ intellectæ; quomodo autem reducatur, intelligitur cum cognoscamus quæ præmissa deficit, quod ex terminis cognoscitur in Enthymemate collocatis; nam si major terminus semel solum summarur, deficit major propositio; si autem semel minor, ea deficit; prædicatum autem conclusionis, major terminus, subjectum, minor. In eo igitur casu ex termino deficiente & medio formanda propositio est, quæ adjecta prioribus consummatum syllogismum facit *V. G.* Omne animal currit, ergo omnis homo currit. Major terminus *currit*, ibi bis ponitur, ergo major propositio non deficit, sed minor, quia minor terminus (homo) semel tantum recensetur. Minor igitur propositio ex deficiente minori termino, & medio termino fabricanda est, Omnis homo est animal, & perfectus evadit Syllogismus.

Obiect. Enthymema et Syllogismus sunt diversæ species argumentationis, ergo Syllogismus non prædicatur de Enthymemate, et consequenter malè definitur.

R. s. Enthymema et Syllogismus explicatus et perfectus sunt diversæ species: Enthymema

mema autem est syllogismus imperfectus & implicitus.

Ob. Omnis reductio est posterioris in priora, sed syllogismus non est prior Enthymemate, quia species ejusdem generis sunt simul naturalia, affirmante *Arist. in post. predicamentis, in cap. de modis simul*: ergo Enthymema non reducitur ad syllogismum.

1. Origine, vel constitutione, sic Enthymema & syllogismus simul sunt, ut omnes species ejusdem generis.

Resp Prius bifariam dicitur:

2. Perfectione, & sic syllogismus est prior Enthymemate, & perfectior, & sic reducitur Enthymema ad syllogismum.

SECTIO. XXVIII.

De Inductione.

Def. **I**nductio est argumentatio procedens à singularibus sufficienter enumeratis ad universale: ut, *Socrates est rationalis, Plato est rationalis, & sic de cæteris*: ergo omnis homo est rationalis.

(Argumentatio) genus est in definitione, quam duæ sequuntur differentiæ.

1. Prior (procedens à singularibus) per
cam

eam enim à Syllogismo & Enthymemate discernitur, quæ procedunt ab universalibus ad universalia, vel ad singularia: (à singularibus scil. sufficienter enumeratis) i. omnibus simul collectis in antecedente.

2. Posterior (ad universale) per eam autem discernitur ab exemplo, quòd ab uno singulari procedit ad aliud, & non ad universale.

Notandum,
quòd singulare
bifariam acci-
pitur.

1. Absolutè vel pro individuo ut *Socrate, Virgilio.*

2. Comparatè, pro minùs universalis. scil. pro inferiori respectu alicujus, superioris, quomodo species alicujus generis possunt dici ejus singularia, ut homo, & brutum animalis; & hoc modo sumitur singulare in definitione inductionis.

Notandum
item, quòd uni-
versale capitur

1. Indefinite, ut in hac, homo spirat.

2. Universaliter, ut hac, omnis homo spirat; & hoc modo intelligitur fieri progressum ad universale in inductione.

Objeſt. Argumentatio omnis est motus intellectus & per consequens inductio: sed intellectus non procedit ex singularibus, cum non cognoscat singularia, cum proprium objectum intellectus sit universale, ut singulare sensus. r.

Phys.

phys. cap. 3. Ergo inductio non est à singularibus.

Resp. Intellectus consideratur vel

- 1. Per se, & sic solum universalia cognoscit;
- 2. Quatenus unitur cum sensu, & sic cognoscit singularia.

Obiect. In omni argumentatione antecedens debet esse notius consequente: at singulare non est notius suo universali, sed è contra, ut *Arist. phys. c. 1.* docet: ergo non procedit à singularibus.

Resp: Universale, quoad naturam; singulare, quoad nos, notius est.

Notitia duplex,

- 1. Apprehensiva, qua aliquid quovis modo intelligitur: sic singulare nobis notius quàm universale.
- 2. Demonstrativa, qua aliquid perfectè cognoscitur: sic universale nobis notius singularibus.

Obiect. In hoc argumento à singularibus ad universalia proceditur: *Socrates currit, Plato currit*, & sic de cæteris omnibus hominibus, ergo omnis asinus currit: tamen ibi non est bona consequentia.

Resp. Inductio est, in quâ arguitur à singularibus non ad quodvis universale, sed eorum singularium quæ adducuntur in antecedente.

SECTIO. XXIX.

De Exemplo.

Def. **E**Xemplum est argumentatio in quâ ex uno aut quibusdam singularibus alterum probatur, vi alicujus similitudinis in ipsis existentis: ut *Socrates* est rationalis, et *Plato* est rationalis, ergo *Nichomachus* est rationalis.

In qua definitione partes observantur: nam ponitur [argumentatio] loco generis: duplex autem differentia.

1. Prior (in qua ex uno aut quibusdam singularibus) nempe in antecedente positus, quæ adjicitur ad differentiam Enthymematis et Syllogismi quæ ab universalibus procedunt.

2. Posterior (alterum singulare probatur) 3. in consequente inducitur, quæ differentia adjicitur ut discernatur ab inductione, in qua à singularibus collectis arguitur ad universale.

Tertia pars definitionis (vi alicujus similitudinis in ipsis existentis) quæ ostendit unde vis probationis procedit in exemplo, nimirum propter similitudinem ipsorum singularium. quorum alterum infert, alterum infertur ad se invicem. Sicut autem Enthymema reducitur ad Syllogismum, sic exemplum ad inductionem, sed duplici facta mutatione, altera in antecedente; in qua perfectam oportet esse
 enume.

enumerationem singularium; altera in consequente, in qua singulare oportet mutari in universale.

Obiect. Unum singulare alteri simile, non est notius altero, sed omnis argumentatio procedit à magis noto ad minus notum, ergo exemplum non est argumentatio.

Resp. Singulalia confiderantur dupliciter, nempe

1. Quoad rem ipsam et materiam, et sic unum singulare non est notius altero.
2. Quoad nos, et sic unum singulare notius altero esse potest, et sic aliud probare potest.

Obiect. Quod rem solum illustrat, id non probat: sed exemplum solum illustrat, ut omnes dicunt Dialectici: ergo non probat, et per consequens non ostendit unum singulare ex altero.

Resp. Exemplum spectatur vel

1. Sub generali ratione argumentationis, quatenus quædam argumentatio est, et sic probat.
2. Sub particulari ratione exempli, quatenus exemplum est, et sic illustrat; probatur, gigitur ratione illationis, illustrat ratione similitudinis.

Exempla

Exempla
sunt duplicis
ordinis: alia
enim adhibita
sunt

1. Ad præcepta intelli-
genda, & ea solum illus-
trant.

2. Ad conclusiones infe-
rendas, & ea proculdubio
probant; maxima autem
pars Dialecticorum diversa
hæc exemplorum genera
confundentes ex ignorantia,
omnia exempla illustrare
solummodo, non probare
existimant. Hinc clamant,
sed falso, sed imperite, sine
veritate, sine arte. Qui ta-
men error à communi ore
omnium & aures affecit fal-
so sono, & infecit animos
falso sensu. Tantum est a-
liena lingua nostræ menti
præjudicium.

FINIS.

li:
us
fe-
piò
em
rfa
era
â,
are
are
nt,
ine
ta-
ore
al.
nos
a.
nti

